

LEADER pievienotās vērtības novērtēšana

Pamatnostādnes

2024. gada maijs

*This document contains the translation of the guidelines ‘**Assessing the added value of LEADER**’ of July 2024. The translation is intended to make the guidelines more helpful and accessible to different stakeholders. The translated document has not been subject to a layout and editorial check, and so the European Evaluation Helpdesk for the CAP makes no claims, promises, or guarantees about the accuracy, completeness, or adequacy of the translation and expressly disclaims liability for any errors or omissions in the translated content. The final reference text is the English version of the guidelines document, available at [this link](#).*

For any use outside of its original intent, or any modifications made to the content of the guidelines, prior written permission must be obtained from the European Evaluation Helpdesk for the CAP. Commercial use of this material is strictly prohibited. Please contact: evaluation@eucapnetwork.eu for any questions in this respect.

Norāde par autortiesībām

© Eiropas Savienība, 2024

Atļauts reproducēt, norādot avotu.

Ieteicamais atsauces nosaukums:

EIROPAS KOMISIJA, Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts, A.3. nodaļa (2024): Pamatnostādnes “LEADER pievienotās vērtības novērtēšana”.

Atruna.

Par šajā ziņojumā izklāstīto informāciju un pausto viedokli ir atbildīgs(-i) vienīgi autors(-i), un to nevar uzskatīt par Eiropas Komisijas oficiālo viedokli. Eiropas Komisija negarantē šajā ziņojumā iekļauto datu precizitāti. Ne Eiropas Komisija, ne personas, kuras rīkojas Komisijas vārdā, neatbild par to, kā tiek izmantota šajā ziņojumā iekļautā informācija.

Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai ir atbildīgs par atbalsta sniegšanu uzraudzības un izvērtēšanas darbībām ES un dalībvalstu līmenī. Tas darbojas Eiropas Komisijas (EK) AGRI ĢD A.3. nodaļas “Politikas rezultāti” vadībā. Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai sniedz atbalstu visām izvērtēšanā ieinteresētajām personām, jo īpaši AGRI ĢD, valstu iestādēm, vadošajām iestādēm un vērtētājiem, piemērotu metodiku un rīku izstrādē un izplatīšanā, labas prakses piemēru apkopošanā un apmaiņā, spēju veidošanā un saziņā ar tīkla dalībniekiem par tematiem, kas saistīti ar izvērtēšanu.

Papildu informācija par darbībām, ko īsteno Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai, ir pieejama internetā, izmantojot Europa serveri <https://eu-cap-network.ec.europa.eu/support/evaluation>.

Satura rādītājs

Ievads.....	1
I daļa - Situācijas apraksts.....	4
1 LEADER pievienotās vērtības koncepcijas pārskats	5
II daļa - LEADER pievienotās vērtības koncepcijas un tās komponentu izmantošana.....	9
2 Kā izmantot LEADER pievienotās vērtības koncepciju.....	10
3 Kas jāņem vērā, izstrādājot LEADER pievienotās vērtības izvērtēšanas sistēmu .	16
III daļa - Ierosinātā izvērtēšanas sistēma.....	20
4 LEADER pievienotās vērtības iespējamās izvērtēšanas sistēmas izstrāde.....	21
5 Ierosinātās izvērtēšanas sistēmas galveno komponentu sīks izklāsts.....	23
6 Pieejamo datu / informācijas avotu pārskata iegūšana.....	33
IV daļa - Rezultātu interpretācija	35
7 Kā interpretēt LEADER pievienotās vērtības izvērtējumu rezultātus	36

Iekļauti atsevišķos dokumentos:

1. pielikums LEADER pievienotās vērtības rādītāju apraksti
2. pielikums VRG līmeņa uzraudzības datubāzes piemērs
3. pielikums Faktori, kas atvieglo vai kavē LEADER pievienotās vērtības mērīšanu
4. pielikums LEADER principu sasaistes ar LEADER pievienotās vērtības komponentiem
5. pielikums Sīki izklāstīta izvērtēšanas sistēma (ar papildu rādītājiem)
6. pielikums Ierosinātās izvērtēšanas sistēmas izmantošanas piemēri
7. pielikums Darba definīcijas un glosārijs
8. pielikums Atsauces

Tabulas

1. tabula. LEADER pievienotās vērtības komponenta — uzlabots sociālais kapitāls — elementu saraksts ar aprakstiem un piemēriem, kā šos elementus izmantot praksē	10
2. tabula. LEADER pievienotās vērtības komponenta — uzlabota pārvaldība — elementu saraksts ar aprakstiem un piemēriem, kā šos elementus izmantot praksē	12
3. tabula. LEADER pievienotās vērtības komponenta — uzlaboti rezultāti un ietekme — elementu saraksts ar aprakstiem un piemēriem, kā šos elementus izmantot praksē.....	14
4. tabula. Uzlabota sociālā kapitāla izvērtēšanas sistēmas piemērs	24
5. tabula. Uzlabotas pārvaldības izvērtēšanas sistēmas piemērs.....	26
6. tabula. Uzlabotu rezultātu un ietekmes izvērtēšanas sistēmas piemērs	29
7. tabula. Strukturālo izmaiņu izvērtēšanas sistēmas piemērs	32
8. tabula. Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar tīkliem.....	36
9. tabula. Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar vietējo pārvaldību	38
10. tabula. Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar palielinātu sviras efektu	40
11. tabula. Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar LEADER spēju radīt strukturālas izmaiņas VRG teritorijā	42

Attēli

1. attēls. LEADER pievienotā vērtība	7
2. attēls. Ceļš uz strukturālām izmaiņām VRG teritorijā.....	8
3. attēls. Izvērtēšanas sistēmas vispārējā struktūra	21

Akronīmu saraksts

AGRI ĢD	Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts
EIP DG	Eiropas inovācijas partnerības (EIP) darbības grupa
ELARD	Eiropas LEADER Lauku attīstības asociācija
ELAT	Eiropas Lauku attīstības tīkls

ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESAO	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
ESF	Eiropas Sociālais fonds
KLP	Kopējā lauksaimniecības politika
KSP	KLP stratēģiskais plāns
LAP	Lauku attīstības programma
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale
MA	Maksājumu aģentūra
PILA	LEADER pieejas snieguma indekss
PMEF	Snieguma, uzraudzības un izvērtēšanas sistēma
STA	Sociālās tīklošanās analīze
SVVA	Sabiedrības virzīta vietējā attīstība
TD	Tīklu daudzveidība
TDG	Tematiskā darba grupa
UIVD	Uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgie dati
VAS	Vietējās attīstības stratēģija
VF	Veiksmes faktors(-i)
VI	Vadošā iestāde
VRG	Vietējā rīcības grupa
VT	KLP valsts tīkls

Pateicības

Pamatnostādnes izstrādājuši izvērtēšanas eksperti Costas Apostolopoulos, Julia Marosek, Marili Parissaki, Elena Pisani, Kim Pollermann, Sari Rannanpää, Annette Aagaard Thuesen, Paola Torcia, Carlotta Valli, Neringa Viršilienė, un šajā darbā izmantots vērtīgais ieguldījums, ko snieguši izvērtēšanas palīdzības dienesta šo pamatnostādņu izstrādes vajadzībām izveidotās tematiskās darba grupas dalībnieki. Tematiskajā darba grupā un leinteresēto personu padomē kopumā bija vairāk nekā 90 locekļi, to vidū vērtētāji, vadošās iestādes, pētnieki, valstu KLP tīkli, ELARD, VRG un Lauksaimniecības un lauku attīstības ĢD (AGRI ĢD) pārstāvji.

AGRI ĢD pārstāvji palīdzēja nodrošināt pamatnostādņu saskaņotību ar ES politikas satvaru.

Tematisko darba grupu koordinēja Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai Valda Kudiņa vadībā.

Brigit Zomer un Margherita Sforza palīdzēja izstrādē un nodrošināja galīgo pamatnostādņu kvalitāti un vizuālo izskatu.

Ievads

LEADER¹ / sabiedrības virzīta vietējā attīstība (SVVA) Eiropas Savienībā (ES) tiek īstenota jau vairāk nekā trīsdesmit gadu. Vairāku plānošanas periodu gaitā tās tvērums un rīki ir paplašinājušies. Saskaņā ar pētījumu, kurā LEADER tika izvērtēta visā ES 2014.–2020. gada plānošanas periodā², LEADER pieeja vietējās attīstības jomā ir izrādījusies rezultatīva; tā nodrošināja, ka vietējā lauku attīstība ir vērsta uz ekonomikas attīstību un to panāk, stiprina sociālo struktūru un spējas, kā arī uzlabo vietējo pārvaldību, nodrošinot labu saskaņotību ar citām politikas jomām. Tas ir atzīts arī KLP stratēģisko plānu regulā³, un tāpēc LEADER joprojām ir obligāta 2023.–2027. gada periodā sadarbības veida intervencu ietvaros ar vismaz 5 % no kopējā Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) ieguldījuma KLP stratēģiskajā plānā (KSP).

Lai gan LEADER ir plaši novērtēta, joprojām ir grūtības novērtēt tās pievienoto vērtību. Uz to norādīja Eiropas Revīzijas palāta īpašajā ziņojumā par LEADER⁴, kurā tika secināts, ka LEADER veicina vietējā līmeņa iesaisti, taču joprojām nav pietiekamu pierādījumu par papildu ieguvumiem. Ziņojumā arī norādīts, ka ar KLP rādītājiem nav iespējams nodrošināt LEADER pieejas izmaksu un ieguvumu jēgpilnu novērtējumu. Attiecībā uz 2023.–2027. gada plānošanas periodu ir savākts plašāks rādītāju kopums par vietējām rīcības grupām (VRG) un to pasākumiem⁵.

Šo pamatnostādņu **mērķis** ir sniegt pamatinformāciju un pamatojumu LEADER pievienotās vērtības novērtēšanai saistībā ar KLP stratēģiskajiem plāniem (KSP) 2023.–2027. gadam un pēc tam izklāstīt izvērtēšanas sistēmas piemēru par to, kā to darīt praksē. Izvērtēšanas sistēmas pamatā ir pieņēmums, ka LEADER pieeja var sniegt pievienoto vērtību, citiem vārdiem sakot, tā var radīt ieguvumus (ne tikai finanšu izteiksmē), kas atsvēr papildu izmaksas, kuras saistītas ar šīs metodes piemērošanu, un ka šo pievienoto vērtību veido trīs galvenie komponenti: uzlabots sociālais kapitāls, uzlabota pārvaldība un uzlaboti rezultāti un ietekme, ko rada saskaņā ar vietējās attīstības stratēģijām (VAS) īstenotie projekti. Šī LEADER pievienotās vērtības

¹ Saskaņā ar definīcijām [Regulas \(ES\) 2021/2115](#) 3. pantā LEADER ir sabiedrības virzīta vietējā attīstība, kā minēts [Regulas \(ES\) 2021/1060](#) 31. pantā. Tāpēc turpmāk šajā dokumentā to sauc tikai par LEADER.

² CCRI, OIR, ADE, (2021). [Izvērtējumu papildinošs pētījums par LEADER ietekmi uz līdzsvarotu teritoriālo attīstību.](#)

³ [Regulas \(ES\) 2021/2115](#) 93. apsvērumš.

⁴ Eiropas Revīzijas palāta (2022). “LEADER un sabiedrības virzīta vietējā attīstība veicināja vietējā līmeņa iesaisti, taču joprojām nav pietiekamu pierādījumu par papildu ieguvumiem”. *10. īpašais ziņojums, 2022. gads*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, <https://data.europa.eu/doi/10.2865/097605>.

⁵ [Komisijas Īstenošanas regulas \(ES\) 2022/1475](#) 14. pants un VII pielikums.

konceptija pirmo reizi tika aprakstīta Eiropas Lauku attīstības tīkla (ELAT) iepriekšējās vadlīnijās (2017) ⁶.

Šo pamatnostādņu **mērķgrupa** galvenokārt ir KLP vadošās iestādes un KSP vērtētāji, jo īpaši tie, kas saistīti ar LEADER īstenošanas uzraudzību un ar LEADER un tās pievienotās vērtības izvērtēšanu. Izmantojot sniegtos norādījumus, tiem būtu jāspēj izstrādāt piemērotu LEADER pievienotās vērtības izvērtēšanas sistēmu, atlasīt atbilstošus rādītājus no lielās detalizēti izklāstīto rādītāju kopas, izveidot nepieciešamās datubāzes un citus informācijas vākšanas pasākumus, kā arī interpretēt uzraudzības un izvērtēšanas rezultātus. Pamatnostādnes ir interesantas un noderīgas arī citām ieinteresētām personām, jo īpaši VRG, kas ir ieinteresētas datu vākšanā un īstenošanas uzraudzībā un LEADER pievienotās vērtības novērtēšanā vietējā līmenī, kā arī personām, kuras atbalsta VRG vai ir citādi saistītas ar tām.

Lai gan šie norādījumi nav saistoši, to **pamatā ir spēkā esošie ES tiesību akti** (jo īpaši īstenošanas regula ⁷), kuros LEADER pievienotā vērtība ir viens no tematiem, kas dalībvalstīm jānovērtē. Šajā nolūkā norādījumos dalībvalstīm ir izklāstītas LEADER pievienotās vērtības izvērtēšanas iespējas, ko var pielāgot dalībvalstu konkrētajai situācijai, izvērtēšanas vajadzībām un KLP stratēģiskā plāna intervences loģikai un īstenošanai.

Pamatnostādnes sastāv no šādām četrām daļām:

I daļā sniegta situācijas apraksts un īss pārskats par LEADER pievienotās vērtības koncepciju;

II daļā galvenā uzmanība pievērsta tam, kā izmantot LEADER pievienotās vērtības koncepciju par pamatu, izstrādājot izvērtēšanas sistēmu. Tajā izklāstīti apsvērumi, kas jāņem vērā, izstrādājot izvērtēšanas sistēmu;

III daļā sniegta LEADER pievienotās vērtības novērtēšanai paredzētas izvērtēšanas sistēmas piemērs. Katram LEADER pievienotās vērtības komponentam un tā elementiem, tai skaitā izvērtējuma jautājumiem, attiecīgajiem veiksmes faktoriem un saistītajiem izlaidēs, rezultātu un ietekmes rādītājiem, ir izstrādāts izvērtēšanas sistēmas piemērs. Tajā izklāstīti arī datu avoti, kas saistīti ar ierosinātajiem izvērtēšanas sistēmas piemēriem;

⁶ Eiropas palīdzības dienests lauku attīstības izvērtēšanai (2017). [Vadlīnijas: LEADER/SVVAvērtēšana](#).

⁷ [Regulas \(ES\) 2022/1475](#) 2. panta d) apakšpunkts.

IV daļā sniegts ieskats par to, kas jāņem vērā, interpretējot ar LEADER pievienotās vērtības rādītājiem iegūtos pierādījumus un saistītos veiksmes faktoros, lai atbildētu uz izvērtējuma jautājumiem.

Pamatnostādņu **astoņos pielikumos** ir sniegti praktiski rīki, ko var izmantot, lai analizētu LEADER pievienoto vērtību, piemēram:

- sīki izklāstīti apraksti par katru rādītāju, kas iekļauts ierosinātajā izvērtēšanas sistēmā (1. pielikums);
- VRG līmeņa uzraudzības datubāzes piemēri (2. pielikums);
- faktori, kas atvieglo un kavē LEADER pievienotās vērtības mērīšanu (3. pielikums); LEADER principu un pievienotās vērtības komponentu sasaistes piemēri (4. pielikums);
- sīki izklāstīta izvērtēšanas sistēma, kurā ietverti papildu rādītāji katram LEADER pievienotās vērtības elementam (5. pielikums);
- piemēri, kas parāda, kā šajās pamatnostādnēs ierosināto izvērtēšanas sistēmu var piemērot praksē (6. pielikums);
- darba definīcijas (7. pielikums) un atsauces uz šajā dokumentā izmantotajiem informācijas avotiem (8. pielikums).

I daļa

Situācijas apraksts

1 LEADER pievienotās vērtības koncepcijas pārskats

Šajā nodaļā ir aprakstīti galvenie komponenti, kas veido LEADER pievienotās vērtības koncepciju, kā arī procesi, kuri var radīt pievienoto vērtību, atbilstoši tam, kā tie tika definēti 2014.–2020. gada plānošanas periodā. Tas ir pamats šīs koncepcijas īstenošanai 2023.–2027. gada periodā, kā izklāstīts 2. nodaļā.

LEADER pievienotā vērtība 2023.–2027. gada plānošanas periodā ir minēta ES regulās, jo īpaši Īstenošanas regulā (ES) 2022/1475, kurā noteikts, ka attiecīgā gadījumā LEADER pievienotā vērtība ir viens no KSP tematiem, kas jānovērtē. Tajā pašā regulā noteikts, ka uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgie dati atbilst LEADER pievienotās vērtības trim komponentiem (uzlabots sociālais kapitāls, uzlabota pārvaldība un uzlaboti rezultāti un ietekme)⁸. Dalībvalstīm KSP ir jāsniedz arī LEADER pieejas paredzamās pievienotās vērtības apraksts un izklāsts par to, kā tiek piemēroti tās principi⁹.

LEADER pievienotās vērtības darba definīcija ir iegūta no dokumenta, ko 2017. gadā izstrādāja izvērtēšanas palīdzības dienesta tematiskā darba grupa, un tā ir nesaistoša koncepcija. Tā ir definēta kā **ieguvumi, kas gūti, pienācīgi piemērojot LEADER metodi, salīdzinājumā ar tiem ieguvumiem, kuri būtu gūti, nepiemērojot šo metodi**. LEADER metode paredz tās šādu septiņu principu kombinētu piemērošanu: 1) augšupējā pieeja, 2) teritoriālā pieeja, 3) vietējās partnerības (piemēram, VRG), 4) integrēta un daudznozaru stratēģija, 5) inovācija, 6) tīklošanās, 7) teritoriālā sadarbība¹⁰. Šie principi ir cieši saistīti. Ir grūti iedomāties, ka viena principa (piemēram, daudznozaru stratēģijas) potenciāls pilnībā atklātos gadījumos, kad pārējie principi netiek ņemti vērā.

Saskaņā ar 2014.–2020. gada darba definīciju LEADER pievienotā vērtība ir LEADER neatņemama sastāvdaļa un izriet no trīs komponentu kombinācijas: uzlabots sociālais kapitāls, uzlabota pārvaldība un uzlaboti rezultāti un ietekme.

Uzlabots sociālais kapitāls ir daudzdimensionāls jēdziens, kurš ietver sociālās organizācijas iezīmes, piemēram, tīklus, normas un sociālo uzticēšanos, kas atvieglo koordināciju un sadarbību nolūkā gūt abpusēju labumu. Uzlabota sociālā kapitāla elementi ietver kopīgus garīgos modeļus un uzskatus, savstarpēju atbalstu

⁸ Piemēram, dati par pārvaldību, dati, kas attiecas uz sociālo kapitālu (tīklošanās, kopīgi īstenoti projekti u. c.), un dati, kas attiecas uz rezultātiem (projekta mērķi un ieguldījums rezultātu rādītājos).

⁹ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2021/2289.

¹⁰ Stāku septiņu principu aprakstu skatīt EU CAP Network, (2023), LEADER explained, https://eu-cap-network.ec.europa.eu/networking/leader/leader-explained_en. Pēdējo reizi skatīts 2023. gada 7. augustā.

un uzticēšanos, uzlabotas zināšanas, kopīgas prasmes un spējas un labi izveidotus tīklus.

Uzlabota pārvaldība, kas aptver gan vietējo, gan daudzlīmeņu pārvaldību. Konkrētāk, daudzlīmeņu pārvaldība ietver horizontālu un vertikālu mijiedarbību starp valsts un nevalstiskajām ieinteresētajām personām (LEADER ieinteresētajām personām), kas iesaistītas LEADER īstenošanā ES, valstu, reģionālā un vietējā līmenī. Uzlabotas pārvaldības elementi ietver ieinteresēto personu iesaistīšanu lēmumu pieņemšanā un spēju pārvaldīt publiskos un privātos līdzekļus. Tie ietver arī sadarbību vietējā līmenī, piemēram, VRG un starp VRG un vietējo kopienu, kā arī daudzlīmeņu pārvaldību starp dažādiem līmeņiem (vertikāli), piemēram, starp VI/MA, VRG un KLP valsts tīklu.

Uzlaboti programmas/stratēģijas īstenošanas **rezultāti un ietekme**, kad LEADER metode tiek piemērota vietējo vajadzību risināšanai un ES/valsts/reģionālās KLP politikas mērķu sasniegšanas veicināšanai. Uzlaboti rezultāti un ietekme nozīmē, ka saskaņā ar LEADER īstenoto projektu veids un kvalitāte atšķiras no tiem, kurus īsteno vai varētu īstenot saskaņā ar citām programmām/intervencēm. Tie var izpausties kā lielāks sviras efekts, ilgtspējīgāki projekti, novatoriskāki projekti un jauni projektu virzītāji, kā arī uzlabota sinerģija starp projektiem.

Papildus LEADER pievienotās vērtības koncepcijas trim komponentiem ir arī trīs veicinoši procesi, t. i., tie dod iespēju radīt pievienoto vērtību, piemērojot LEADER metodi.

Kā redzams 1. attēlā, trīs savstarpēji saistīti veicinošie procesi, kas rada LEADER pievienoto vērtību, ir šādi:

1. **vietējās attīstības stratēģijas īstenošana**, t. i., īstenošana projektu veidā un to radītie rezultāti un ietekme.

Piemēram, stratēģijas īstenošana, izmantojot LEADER augšupējo principu, ietver dalībnieku mijiedarbību, tādējādi veidojot uzticēšanos, kas savukārt paaugstina sociālo kapitālu. Vēl viens piemērs ir partnerības princips, kuru izmanto stratēģijas izstrādē un īstenošanā un kurš paredz vietējo dalībnieku līdzdalību lēmumu pieņemšanā, kas savukārt veicina labāku vietējo pārvaldību. Turklāt, piemēram, stratēģijas īstenošana dod tādus rezultātus kā jaunas darbvietas, jauni uzņēmumi, pakalpojumi u. c. atbilstoši vietējām vajadzībām, pateicoties LEADER metodes teritoriālās pieejas principam;

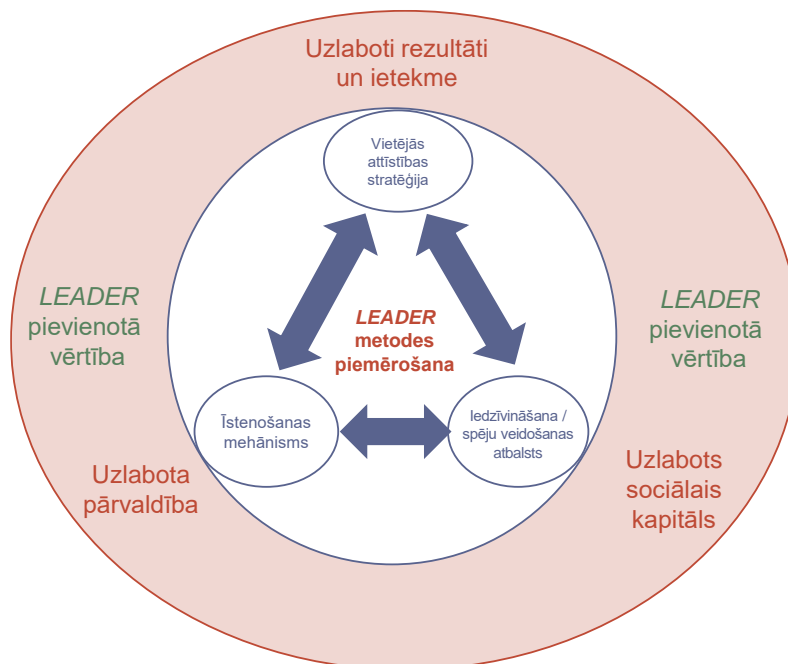
2. **KSP un VRG īstenošanas mehānisms**, t. i., ES regulu noteikumi, noteikumu, procedūru un administratīvo pasākumu kopums, kas nodrošina, ka vietējās attīstības stratēģijas mērķi kļūst par konkrētām darbībām uz vietas.

Piemēram, īstenošanas mehānismā ietvertie atlases kritēriji veicina novatorisku projektu (uzlabotu rezultātu) parādīšanos, izmantojot LEADER daudznozaru vai teritoriālās sadarbības principus. Vēl viens piemērs ir attiecīgo dalībnieku iesaistīšana partnerībā, kas veicina labāku vietējo pārvaldību;

3. **iedzīvināšana / spēju veidošanas atbalsts**, kas ietver, no vienas puses, VRG spēju veikt iedzīvināšanu (t. i., visas tās darbības, kuras nav tieši saistītas ar projektu, bet ir ar mērķi vairot vietējo iedzīvotāju informētību, gatavību, sadarbību un tīklošanās spējas savas teritorijas attīstības labā), no otras puses, atbalstu, ko vadošā iestāde (VI) (tieši vai ar KLP valsts tīkla starpniecību) sniedz saņēmējiem, lai viņus mudinātu un palīdzētu viņiem piedalīties LEADER, vai spēju veidošanas atbalsts VRG ar mērķi uzlabot to spēju īstenot vietējo stratēģiju saskaņā ar LEADER metodi.

Piemēram, VRG var izmantot iedzīvināšanas pasākumus, kas vērsti uz to, lai dotu iespēju jauniem projektu virzītājiem pieteikties LEADER finansējumam, tādējādi nodrošinot sviras efektu, kas veicina rezultātu uzlabošanu. Vēl viens piemērs ir iedzīvināšanas pasākumi, kas atvieglo apmaiņu starp ieinteresētajām personām un stiprina vietējo identitāti, tādējādi uzlabojot sociālo kapitālu.

1. attēls. LEADER pievienotā vērtība

Avots: pielāgots no Eiropas palīdzības dienesta lauku attīstības izvērtēšanai (2017).

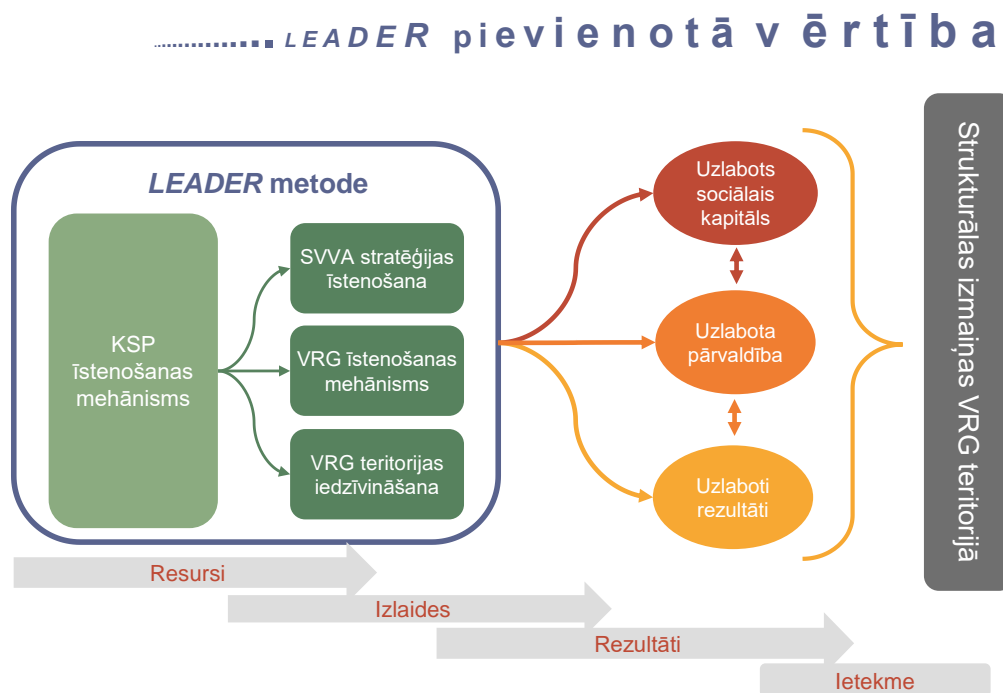

Citi piemēri saiknēm starp LEADER metodes principiem un LEADER pievienoto vērtību, ko rada 1. attēlā uzskaitītie veicinošie procesi, ir sniegti 4. pielikumā.

Var būt lietderīgi vizualizēt saiknes starp septiņiem LEADER principiem un LEADER pievienotās vērtības komponentiem konkrētā dalībvalstī vai VRG, jo tas var palīdzēt precīzi noteikt VRG un citu LEADER ieinteresēto personu darbības, kas palīdz radīt LEADER pievienoto vērtību. Tas var arī palīdzēt izvērtētājiem rekonstruēt intervences loģiku un izstrādāt LEADER pievienotās vērtības izvērtēšanas sistēmas.

Visi trīs savstarpēji saistītie veicinošie procesi, t. i., vietējās attīstības stratēģijas īstenošana, īstenošanas mehānisms un iedzīvināšana / spēju veidošanas atbalsts, rada pievienoto vērtību — uzlabotu sociālo kapitālu, uzlabotu pārvaldību un uzlabotus rezultātus un ietekmi —, un to kombinācija ietekmē strukturālas izmaiņas VRG teritorijā (sk. nākamo attēlu).

2. attēls. Ceļš uz strukturālām izmaiņām VRG teritorijā

Avots: pielāgots no Eiropas palīdzības dienesta lauku attīstības izvērtēšanai (2017).

Strukturālās izmaiņas, kas noteiktas 2017. gada vadlīnijās, ir uzskatāmas par tādām, kas atbilst konkrētu iedzīvotāju grupu un visas teritorijas vajadzībām un ir jutīgas pret vietējās attīstības globālajiem aspektiem, piemēram, attiecībā uz klimata pārmaiņām, resursu produktivitāti, vidi saudzējošiem ražošanas modeļiem, demogrāfiju, migrāciju un sociālo kohēziju.

II daļa

LEADER pievienotās vērtības konceptcijas un tās komponentu izmantošana

2 Kā izmantot LEADER pievienotās vērtības koncepciju

Šajā nodaļā ir sniegtas trīs LEADER pievienotās vērtības komponentu darba definīcijas izmantošanai izvērtējumos 2023.–2027. gada periodā un izklāstīti to dažādie elementi. Tajā ņemts vērā arī šo trīs komponentu kopējais ieguldījums VRG teritoriju strukturālajās izmaiņās. Turklāt tajā ir sniegti piemēri tam, kā šos elementus izmantot praksē, t. i., kā tos analizēt praksē. Darba definīcijas skatīt arī 7. pielikumā.

Šīs pamatnostādnes ir rezultāts, kas panākts apspriedēs ar ekspertiem, kurās tika analizēta iepriekšējā LEADER pievienotās vērtības koncepcija un tās komponenti, tai skaitā noteikti faktori, kas atvieglo vai kavē to mērīšanu (pēdējos skatīt 3. pielikumā).

Šā darba rezultātā šajās pamatnostādnēs ir ierosinātas **LEADER pievienotās vērtības komponentu darba definīcijas**, kas būs pamats izvērtēšanas sistēmas turpmākai izstrādei 2023.–2027. gada periodā. Vienlaikus katrs pievienotās vērtības komponents sastāv no vairākiem elementiem. Attiecībā uz katru no tiem nākamajās tabulās ir sniegtas dažādas idejas, kā izmantot LEADER pievienotās vērtības elementus, lai **izvērtēšanā ieinteresētās personas**, izstrādājot savas izvērtēšanas sistēmas, **varētu izvēlēties tās, kuras ir visatbilstošākās to situācijai / izvērtēšanas vajadzībām**.

2.1. Uzlabots sociālais kapitāls (darba definīcija)

Uzlabots LEADER sociālais kapitāls ¹¹ ietver tīklus, savstarpēju uzticēšanos, kopīgus garīgos modeļus un uzskatus, kas veicina kvalitatīvu sadarbību un sadarbību VRG teritorijās un starp tām.

1. tabula. LEADER pievienotās vērtības komponenta — uzlabots sociālais kapitāls — elementu saraksts ar aprakstiem un piemēriem, kā šos elementus izmantot praksē

Elementi	Apraksts	Izmantošanas piemēri
Strukturālie elementi		
Tīkli	<ul style="list-style-type: none"> Savstarpēji atkarīgu dalībnieku grupas un attiecības starp tām. 	<ul style="list-style-type: none"> Analizēt VRG dalībnieku daudzveidību. Meklēt pierādījumus mijiedarbībai VRG tīklos un ārpus tiem un novērtēt to kvalitāti.

¹¹ Jāņem vērā, ka nav vienotas plaši atzītas sociālā kapitāla interpretācijas. Tas ir tāpēc, ka sociālajam kapitālam nav skaidras un neapstrīdamas nozīmes būtisku un ideoloģisku apsvērumu dēļ. *Scrivens K. un C. Smith (2013), Four Interpretations of Social Capital: An Agenda for Measurement (Četras sociālā kapitāla interpretācijas: mērījumu plāns), OECD Statistics Working Papers, Nr. 2013/06, OECD Publishing, Parīze.* https://www.oecd-ilibrary.org/economics/four-interpretations-of-social-capital_5jzbcx010wmt-en.

	<ul style="list-style-type: none"> • Labi izveidota tīklošanās un sadarbība starp iesaistītajām LEADER ieinteresētajām personām, ietverot starpreģionālās un transnacionālās sadarbības projektus. • Mijiedarbības kvalitāte tīklā un ārpus tā, piemēram, uzklaušīšana, panākta kopīga izpratne, atrisināti konflikti, lietderīga apmaiņa, sasaistoša sociālā kapitāla iezīmes (t. i., attiecības tikai starp vienas kategorijas dalībniekiem), vienojoša sociālā kapitāla iezīmes (t. i., attiecības starp dalībniekiem, kas pieder pie dažādām kategorijām) un savienojoša sociālā kapitāla iezīmes (t. i., attiecības starp dalībniekiem, kas pieder pie dažādiem hierarhijas līmeņiem), kā arī negatīvs sociālais kapitāls (t. i., attiecības, kas kaitē sociālajam kontekstam, ir šķērslis sociālajai iekļaušanai, sadalot, nevis apvienojot tīkla dalībniekus). 	<ul style="list-style-type: none"> • Meklēt pierādījumus uzlabotām attiecībām / sociālajai mijiedarbībai starp vietējās kopienas locekļiem VRG teritorijā, pamatojoties uz vietējo identitāti un/vai kopīgām interesēm. • Apzināt kopīgos projektus un dalībnieku veidu/dažādību. • Meklēt pierādījumus tam, ka pēc piedalīšanās LEADER vietējās kopienas locekļi spēj labāk apvienoties sociālajās grupās. • Meklēt pierādījumus tam, ka jauni vietējā līmenī atbalstīti tīkli ir guvuši labumu no VRG tīklošanās. • Analizēt, cik bieži un kvalitatīvi VRG dalībnieki mijiedarbojas (t. i., veido patiesu sadarbību, kuras rezultātā tiek veiktas kopīgas darbības, pretstatā sadarbībai vienīgi sanāksmēs) savā starpā un ar citiem dalībniekiem dažādos lēmumu pieņemšanas līmeņos (citas valsts un transnacionālās VRG, uzņēmējdarbības organizācijas). • Meklēt pierādījumus pastiprinātai mijiedarbībai ar projektu virzītājiem, piemēram, informācijas apmaiņai, zināšanu apmaiņai, prasmju un labas prakses apmaiņai, jaunai sadarbībai (formālai un neformālai), sadarbībai, kuras rezultātā tiek īstenotas kopīgas darbības/projekti. Daudzos gadījumos ieguvums no dalības LEADER darbībās ir vēl lielāks nekā pats atbalsts.
Attiecību elementi		
Savstarpējs atbalsts un uzticēšanās	<ul style="list-style-type: none"> • Vispārēja uzticēšanās, t. i., uzskats, ka lielākajai daļai cilvēku var uzticēties vai ka ir jābūt ļoti uzmanīgam attiecībās ar cilvēkiem. • Uzticēšanās VRG, pateicoties tās veiktajiem pasākumiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Meklēt pierādījumus par vispārēju uzticēšanos VRG teritorijā. • Meklēt pierādījumus tam, ka vietējās kopienas locekļi uzticas VRG un kā situācija laika gaitā ir mainījusies.
Kognitīvie elementi		
Kopīgi garīgie modeļi, vērtības un uzskati	<ul style="list-style-type: none"> • Pārdomas par to, kā kaut kas darbojas, piemēram, piederības izjūta šajā teritorijā, solidāra attieksme, iekļautība, uzņemot nelabvēlīgā situācijā esošas grupas, tostarp sievietes un 	<ul style="list-style-type: none"> • Analizēt uzskatus un kopīgās vērtības, kas liek kopienas locekļiem sadarboties. • Meklēt pierādījumus par kopīgu sociālo apziņu LEADER projektos. • Analizēt varas attiecības, kas atvieglo vai kavē nelabvēlīgā situācijā esošu grupu, tostarp sieviešu un jauniešu, līdzdalību.

	<p>jauniešus, un sociālo problēmu atzīšana.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Meklēt solidāru attieksmi. • Analizēt, vai tiek atzītas vietējās sociālās problēmas, piemēram, varas attiecības, dzimumu līdztiesība, neaizsargātas grupas, nelabvēlīgā situācijā esošu grupu uzņemšana.
--	---	---

Avots: izstrādājis Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai (2024).

2.2. Uzlabota pārvaldība (darba definīcijas)

LEADER pārvaldība — vietējie un daudzlīmeņu procesi un mehānismi, kas nodrošina efektīvu un pārredzamu lēmumu pieņemšanu un attiecības starp dažādiem LEADER īstenošanā iesaistītiem dalībniekiem, palīdzot tuvināt ES iedzīvotājiem.

LEADER vietējā pārvaldība — procesi un mehānismi, ko izveidojusi, koordinējusi un veicinājusi VRG, lai nodrošinātu līdzdalīgu, pārredzamu un iekļaujošu lēmumu pieņemšanu un spēcīgu kopienas iesaisti stratēģijas izstrādē un īstenošanā.

LEADER daudzlīmeņu pārvaldība — procesi un mehānismi, kas izveidoti, sadarbojoties VI / maksājumu aģentūrai (MA), attiecīgajām vietējām un reģionālajām pašvaldībām un VRG, pamatojoties uz ES līmeņa standartiem, ar mērķi nodrošināt iespējas VRG, uzlabot to lēmumu pieņemšanas, pārvaldības un pārskatatbildības spējas un veicināt reaģētspējīgas, novatoriskas un pielāgotas vietējās attīstības stratēģijas.

2. tabula. LEADER pievienotās vērtības komponenta — uzlabota pārvaldība — elementu saraksts ar aprakstiem un piemēriem, kā šos elementus izmantot praksē

Elementi	Apraksts	Izmantošanas piemēri
<p>Vietējā pārvaldība</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Attiecību ar atbalsta saņēmējiem, vietējiem dalībniekiem un citām VRG pārvaldība VRG līmenī. • Tādu pasākumu un procesu izstrāde, ar kuru palīdzību sabiedrības, ekonomikas un pilsoniskās sabiedrības ieinteresētās personas uzlabo savas kopīgās prasmes, formulē savas intereses, īsteno savas likumīgās tiesības, pilda savus pienākumus un risina domstarpības. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analizēt iekļautību, aplūkojot VRG lēmumu pieņemšanas struktūras sastāvu un dalībniekus (pēc dzimuma, nozares, organizācijas veida utt.), kā arī to, kā sastāvs ietekmē lēmumu pieņemšanas procesu. • Novērtēt VRG spēju formalizēt īpašus pārvaldības pasākumus ar vietējiem dalībniekiem. • Meklēt pierādījumus par uzlabotu iedzīvināšanu un iespēju nodrošināšanu vietējās kopienas locekļiem, kas viņiem ļauj formulēt savas intereses, izmantot savas tiesības utt. • Meklēt pierādījumus par VRG, tās dalībnieku un darbinieku tehnisko un administratīvo spēju/kompetenču uzlabojumiem. • Analizēt uzskatus, ka VRG ir kļuvušas par galveno attīstības veicinātāju teritorijā.

	<ul style="list-style-type: none"> • Vietējās kopienas un LEADER ieinteresēto personu iesaistīšana lēmumu pieņemšanā, par ko liecina VRG sastāvs un struktūra, iesaistot attiecīgos lēmumu pieņemšanas procesa dalībniekus un dalībniekus, kuri var ietekmēt lēmumu pieņemšanu. • Vietējo kopienu locekļu apņemšanās un iesaiste, radot entuziasma un enerģijas pilnu gaisotni vietējai attīstībai. • Saziņa VRG iekšienē, ar potenciālajiem pieteikumu iesniedzējiem un ar vietējo kopienu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Meklēt pierādījumus VRG procesiem, kas veicina vietējo pārvaldību. • Analizēt mobilizāciju vietējā līmenī un to, vai atbalsta saņēmēji tiek mudināti piedalīties vietējās attīstības procesos. • Meklēt pierādījumus tam, ka vietējās attīstības stratēģijas sasniegumi tiek publicēti iesaistīto LEADER ieinteresēto personu tīmekļa vietnēs un popularizēti, izmantojot to sociālos medijus. • Noskaidrot, vai VRG ir sīki izstrādāta stratēģija informēšanai par saviem pasākumiem. • Meklēt pierādījumus vietējās kopienas informētībai par VRG, tās pasākumiem un VAS. • Meklēt pierādījumus VRG konfliktu risināšanas procedūrām.
<p>LEADER daudzlīmeņu pārvaldība</p>	<ul style="list-style-type: none"> • VRG spēja uzņemties svarīgus uzdevumus un sadarboties ar citām iestādēm/tīkliem vietējā, reģionālā, valsts un starptautiskā līmenī. • Laba koordinācija un saziņa starp VRG un VI/MA, KLP valsts tīklu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analizēt VRG spēju izveidot un pārvaldīt saiknes un divvirzienu saziņu ar VI/MA un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām un tīkliem. • Novērtēt VI/MA, KLP valsts tīkla prasmes un spējas pārvaldīt attiecības ar VRG. • Analizēt atbalstu, ko VI / KLP valsts tīkls sniedz VRG, lai uzlabotu to lēmumu pieņemšanas spēju. • Analizēt atbalstu, ko VI un MA sniedz VRG saistībā ar vienkāršošanas procedūrām un citiem veidiem, kā pieteikumu iesniedzējiem atvieglot piekļuvi finansējumam.

Avots: izstrādājis Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai (2024).

2.3. Uzlaboti rezultāti un ietekme LEADER (darba definīcija)

Uzlaboti rezultāti un ietekme LEADER ir saistīti ar iekšējā potenciāla mobilizēšanu, teritoriālo vērtību valorizēšanu un saikņu stiprināšanu starp vietējās kopienas locekļiem/dalībniekiem, lai ar pieejamajiem resursiem sasniegtu vairāk un veicinātu novatoriskus, ilgtspējīgus un integrētus kopienas virzītus projektus, kas rada ilgstošu ietekmi VRG teritorijā.

Pievienotā vērtība ir tāda, ka projekti, kas īstenoti, piemērojot LEADER metodi ¹², varētu sniegt labākus rezultātus nekā tie, kas tiktu īstenoti saskaņā ar dažādām programmām. Tādējādi šie uzlabotie rezultāti radītu ilgtermiņa ietekmi VRG teritorijā un veicinātu vietējo attīstību.

3. tabula. LEADER pievienotās vērtības komponenta — uzlaboti rezultāti un ietekme — elementu saraksts ar aprakstiem un piemēriem, kā šos elementus izmantot praksē

Elementi	Apraksts	Izmantošanas piemēri
Palielināts sviras efekts	<ul style="list-style-type: none"> • Ieguldījums vietējā attīstībā, stimulējot papildu finansējumu VRG teritorijā. • Vairāk projektu ideju, kas izstrādātas un iesniegtas finansējuma saņemšanai saskaņā ar vietējās attīstības stratēģijām (VAS). • VRG tuvums teritorijai mudina vairāk cilvēku iesniegt projektus, t. i., atbalsta saņēmējus, kuri nebūtu pieteikušies bez LEADER . 	<ul style="list-style-type: none"> • Analizēt VRG, tīklu un vietējo kopienu locekļu/dalībnieku spēju izmantot līdzekļus un iegūt/mobilizēt papildu resursus ārpus VAS un LEADER (piemēram, ES/valsts/reģionālais/privātais finansējums jauniem projektiem). • Meklēt pierādījumus tam, ka LEADER projekti aktivizē brīvprātīgo darbu. • Meklēt pierādījumus tam, ka tiek identificēti un motivēti jauni projektu virzītāji. • Meklēt pierādījumus jauniem profiliem un/vai profiliem, kas atšķiras no vispārpieņemtiem to uzņēmumu/dalībnieku profiliem, kuri piedalās LEADER projektos.
Projekti, kas ir labi pielāgoti VRG teritorijas vajadzībām	<ul style="list-style-type: none"> • VRG tuvums un augšupējā pieeja palīdz atlasīt projektus, kas vērsti uz VRG teritorijas visneatliekamākajām vajadzībām. • Tie aptver arī vairākas jomas/nozares, lai risinātu dažādus jautājumus/vajadzības, kas ir aktuāli VRG teritorijā. • Dažos gadījumos saiknes starp projektiem ļauj arī pievērst galveno uzmanību VRG teritorijas vajadzībām. 	<ul style="list-style-type: none"> • Meklēt pierādījumus tam, ka projektu virzītāju dažādība dod iespēju ar projektiem apmierināt vietējās vajadzības, izmantojot LEADER metodi. • Meklēt pierādījumus projektiem, kas valorizē konkrētus teritoriālos aktīvus un identitāti.

¹² Tie var ietvert jumta projektus, kas noteiktos apstākļos var būt noderīgs rīks LEADER īstenošanā. Tie var palīdzēt saīsināt pieteikšanās procesu mazajiem atbalsta saņēmējiem, samazināt dokumentu apjomu un iesaistīt mērķgrupas, kuras citādi būtu grūti sasniegt.

Novatoriskāki projekti	<ul style="list-style-type: none"> Projekti, kuri veicina jaunu ideju, produktu vai procesu radīšanu VRG teritorijā, kas ir novatoriski vietējā kontekstā ¹³. 	<ul style="list-style-type: none"> Meklēt pierādījumus par novatorisku LEADER projektu esību vietējā kontekstā.
Ilgtspējīgi projekti	<ul style="list-style-type: none"> Projekti, kas sniedz ilgtspējīgus ekonomiskos, sociālos un vidiskos ieguvumus, vai projekti, kas pārtop par citiem projektiem vai tīkliem. Ilgtspēju ietekmē arī zināšanas par vietējiem apstākļiem. 	<ul style="list-style-type: none"> Meklēt pierādījumus projektiem, kuru rezultāti ir ilgtspējīgi no ekonomiskā, sociālā vai vides viedokļa. Meklēt pierādījumus projektiem, kas pēc LEADER atbalsta beigām ir iekļauti citos ķēdes projektos, tīklos utt. Analizēt, kā vietējās zināšanas veicina ilgtspējīgākus projektus.
Projekti, kas veicina saiknes starp dalībniekiem	<ul style="list-style-type: none"> Saikņu piemēri ir, piemēram, projekti, kas saistīti ar viedo ciematu stratēģijām, projekti ar vairākiem partneriem, integrētie projekti, jumta projekti u. c. Partnerības, tīkli un sadarbība, kuras nebūtu bez LEADER . 	<ul style="list-style-type: none"> Meklēt pierādījumus LEADER projektiem, kas veicina saiknes starp visām iesaistītajām ieinteresētajām personām. Novērtēt, vai/kā LEADER projekti balstās cits uz citu / rada sinerģiju un veicina vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu. Meklēt pierādījumus LEADER projektiem, kas ir radījuši sadarbību tīklu, partnerību un citā veidā, piemēram, saistībā ar viedajiem ciematiem. Pēdējo pamatā ir līdzdalīgas pieejas un inovācija.

Avots: izstrādājis Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai (2024).

2.4. Strukturālas izmaiņas VRG teritorijā (darba definīcija)

Iepriekš minētos LEADER pievienotās vērtības elementus sasniedz, piemērojot LEADER metodi kopā ar trim veicinošajiem procesiem, proti, vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu, īstenošanas mehānismu un iedzīvināšanu / spēju veidošanas atbalstu, ko jo īpaši nodrošina VRG un/vai VI, kā arī KLP valsts tīkls. Šīs kombinācija izraisa strukturālas izmaiņas VRG teritorijā.

Strukturālas izmaiņas VRG teritorijā ir būtiskas izmaiņas vietējās teritorijas, tostarp tās ekonomikas, sabiedrības un iestāžu darbībā, ko rada vietējās attīstības stratēģiju īstenošana, piemērojot LEADER metodi. Strukturālās izmaiņas, ko var ietekmēt VRG pasākumi, jo īpaši ir šādas (nepilnīgs saraksts):

¹³ Saskaņā ar [Regulas \(ES\) 2022/1475](#) VII pielikuma 2. punkta c) apakšpunktu dalībvalstis, reģionālās iestādes vai VRG jēdzienu “novatorisks” definē vietējā kontekstā.

- sociālās struktūras (piemēram, iedzīvotāju skaita samazināšanās novēršana vai jauniešu noturēšana attiecīgajā teritorijā, sociālās atstumtības mazināšana, ilgtspējīgu darbvietu radīšana);
- ekonomikas struktūras (piemēram, jaunu tirgu atrašana, vērtības ķēžu stiprināšana teritorijā vai arī ārpus tās, jaunu saimnieciskās darbības veidu atklāšana);
- telpiskās struktūras (piemēram, nevērtīgu vai neizmantotu telpu valorizācija);
- garīgie un uzvedības modeļi (piemēram, identitātes izjūta, vēlme sadarboties);
- transversālas strukturālās izmaiņas, piemēram, uzlabota kopienas noturība (kas ietver vairākus sociālos, ekonomiskos un vidiskos aspektus).

Piemēri tam, kā īstenot strukturālo izmaiņu koncepciju, ietver pierādījumu meklēšanu par strukturālām izmaiņām, ko radījusi vietējās attīstības stratēģija (pamatojoties uz pieņēmumu, ka tā rada pievienoto vērtību uzlabota sociālā kapitāla, uzlabotas pārvaldības un labāku rezultātu un ietekmes veidā). Piemēram, izmaiņas, kas saistītas ar tādām stratēģijas dimensijām kā zināšanu pārnese, īsas piegādes ķēdes, atjaunīgā enerģija, tostarp biobāzēta enerģija, vidiskā ilgtspēja un klimats, darbvietu radīšana, lauku uzņēmumi, tai skaitā bioekonomikas uzņēmumi, viedie ciemati, piekļuve pakalpojumiem un infrastruktūrai, sociālā iekļaušana, dzimumu līdztiesība.

3 Kas jāņem vērā, izstrādājot LEADER pievienotās vērtības izvērtēšanas sistēmu

Šajā nodaļā ir sniegti konkrēti apsvērumi par katru LEADER pievienotās vērtības komponentu, kas vajadzīgs, lai izstrādātu skaidru izvērtēšanas sistēmu, kurā būtu iekļauti nākamajās nodaļās izklāstītie izvērtējuma jautājumi, veiksmes faktori un rādītāji.

LEADER pievienotās vērtības izvērtējumā būtu jācenšas aptvert visus apzinātos pievienotās vērtības elementus, lai ar pēc iespējas vairāk pierādījumu pamatotu ES finansējuma izmantošanu LEADER . Turklāt Eiropas Komisija uzskata, ka viens no galvenajiem LEADER sniegtajiem ieguvumiem ir ES tuvināšana iedzīvotājiem ¹⁴.

¹⁴ Saskaņā ar kohēzijas politikas 5. mērķi “Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, veicinot visu veidu teritoriju un vietējo iniciatīvu ilgtspējīgu un integrētu attīstību” (https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/how/priorities_en). [Teritoriālās un vietējās attīstības stratēģiju](#)

Praktiski tas nozīmē, ka LEADER palīdz palielināt sabiedrības informētību par ES līdzfinansētajām iniciatīvām, kas tiek īstenotas lauku apvidos, un veicina iedzīvotāju iesaisti, pateicoties tās iekļaujošajam raksturam. LEADER arī palīdz informēt par to, cik nozīmīgas ir šādas iniciatīvas ieinteresētajiem iedzīvotājiem, un zināmā mērā arī palielināt uzticēšanos ES iestādēm.

Lai atvieglotu LEADER pievienotās vērtības izvērtēšanas sistēmas izstrādi, turpmāk sniegti konkrētāki apsvērumi par katru pievienotās vērtības komponentu.

Sociālais kapitāls ir daudzdimensionāls jēdziens, un, novērtējot to kā LEADER pievienotās vērtības komponentu, būtu jāņem vērā sociālie procesi, spējas un attiecības starp visām iesaistītajām ieinteresētajām personām (sk. arī 2. nodaļu par darba definīcijām un sociālā kapitāla izmantošanu). Piemēram, sociālā kapitāla novērtējumā var izsvērt, cik lielā mērā LEADER metodes piemērošana palīdz:

- stiprināt attiecīgo ieinteresēto personu (piemēram, VRG un to atbalsta saņēmēju) savstarpējo atbalstu un uzticēšanos un uzlabot visu LEADER ieinteresēto personu līdzdalību augšupējas pieejas izstrādē un īstenošanā;
- veicināt atklātas partnerības starp LEADER ieinteresētajām personām visos līmeņos, kopīgas normas un vērtības, kā arī efektīvu un lietderīgu saziņu;
- veicināt tīklošanos un sadarbību starp iesaistītajām LEADER ieinteresētajām personām, kas ir vajadzīga, lai īstenotu LEADER un sasniegtu tās mērķus. Tas dod iespēju uzlabot kopīgas zināšanas, prasmes un informāciju.

Gan vietējo, gan daudzlīmeņu pārvaldību raksturo bieža un sarežģīta mijiedarbība starp dažādiem valstiskiem un nevalstiskiem dalībniekiem, kas ir mobilizēti LEADER metodes īstenošanai (sk. arī 2. nodaļu par darba definīcijām un pārvaldības īstenošanu). Novērtējot daudzlīmeņu pārvaldību saistībā ar LEADER, būtu jāņem vērā horizontālā un vertikālā mijiedarbība starp LEADER īstenošanā iesaistītajām valsts un nevalstiskajām ieinteresētajām personām. Piemēram, tajā būtu jāņem vērā:

- LEADER vertikālā pārvaldība, piemēram, starp VI, VRG un KLP valstu tīkliem, lai veicinātu vietējo autonomiju un līdzatbildību, kā arī publiskā un privātā sektora kā vienlīdzīgu partneru plašāku līdzdalību;
- LEADER horizontālā koordinācija, piemēram, starp VI un MA, lai veicinātu raitu LEADER īstenošanu, starp citu fondu VI vairāku fondu LEADER gadījumā, starp VRG, lai atvieglotu prasmju un zināšanu nodošanu un veicinātu kopīgas

[rokasgrāmata](#) papildina kohēzijas politikas mērķi, veicinot ilgtspējīgu izaugsmi visos ES reģionos un tuvinot Eiropu iedzīvotājiem.

projektus, ar darbībām, ko nebūtu iespējams veikt atsevišķi un/vai ar labākiem rezultātiem nekā tie, ko varētu sasniegt, rīkojoties individuāli;

- novatoriska (sociālā, publiskā un privātā, vietējā, reģionālā, valsts līmeņa) LEADER pārvaldības prakse (piemēram, līdzdalīgas publiskā un privātā sektora darba grupas), lai rastu risinājumus sarežģītām problēmām un panāktu labākus rezultātus.

Uzlaboti rezultāti un ietekme ir saistīta ar LEADER metodes piemērošanu, lai apmierinātu vietējās vajadzības un veicinātu KLP mērķu sasniegšanu (sk. arī 2. nodaļu par darba definīcijām un uzlabotu rezultātu un ietekmes izmantošanu). VRG izstrādā vietējās attīstības stratēģijas, iesaistot vietējo kopienu (augšupēja pieeja), tādējādi ļaujot veikt labāk pielāgotas intervences. VRG ir piešķirtas pilnvaras lemt par to, kādi līdzekļi, kur, kam un kā tiks izmantoti, lai apmierinātu vietējās vajadzības un sasniegtu attiecīgos mērķus. Tāpēc, novērtējot uzlabotos rezultātus un ietekmi, varētu ņemt vērā šādus aspektus:

- ieguldījumu KLP mērķu sasniegšanā var palielināt, izmantojot efektīvāku un labāk integrētu pieeju lauku apvidu vajadzību apmierināšanai;
- cik lielā mērā VRG diskusijas un apspriešanās ar vietējo kopienu, kā arī LEADER projektu atlases kritēriji veicina labākus projektus;
- nodarbinātības jomā, pienācīgi piemērojot augšupēju pieeju, ir iespējams radīt ilgtspējīgākas darbvietas, jo darbvietas, kas izveidotas, izmantojot šo pieeju, ir piemērotākas vietējām vajadzībām, sniedz labākas ienākumu iespējas vietējai sabiedrībai un palīdz apturēt iedzīvotāju skaita samazināšanos lauku apvidos;
- sadarbības veicināšana var būt ne tikai LEADER iznākums, bet arī radīt tādu ietekmi uzlabotas sociālā kapitāla un vietējās un daudzlīmeņu pārvaldības ziņā, kura var radīt ilgtermiņa ietekmi strukturālu izmaiņu veidā, kas būtu jāņem vērā gadījumos, kad, piemēram, šajā jomā nav bijusi iepriekšēja sadarbības kultūra vai tā ir bijusi ierobežota;
- inovācijas principa pienācīga piemērošana var palīdzēt radīt zināšanas, kas izpaužas vietējai sabiedrībai pieejamos novatoriskākos produktos un pakalpojumos. Tādējādi var būt iespējams veicināt sociālo, digitālo un vidisko pārveidi VRG teritorijā.

Papildus apsvērumiem par pievienotās vērtības komponentiem, izstrādājot izvērtēšanas sistēmu, var ņemt vērā arī dažus tehniskus apsvērumus, piemēram:

- līmeni, uz kuru attiecas izvērtējums: VRG/vietējais līmenis vai KSP līmenis, jo tas noteiks, vai rādītāji būs jāapkopo KSP līmenī, kas savukārt noteiks rādītāju izvēli;
- datu vākšanas biežumu un apkopšanas līmeni (iespējams, saistīts ar pārskata periodu);
- datu avotus, arī to ieinteresēto personu veidus, kuras sniedz atbildes/informāciju uz izvērtēšanas jautājumiem, un to spējas/iespējas piedalīties. Piemēram, vietējā sabiedrība, uz kuru attiektos aptaujas vai intervijas, attiecīgie VRG darbinieki un/vai VI, MA vai KLP valsts tīkla darbinieki;
- izvērtēšanai pieejamos resursus, piemēram, ņemot vērā to, ka dažām VRG ir ļoti ierobežoti izvērtēšanai pieejamie cilvēkresursi. Šajā gadījumā būtu lietderīgi noteikt dažus izvērtēšanas sistēmas pamatelementus un dažus elementus, kas ir “vēlami”.

Pēdējais, taču ne mazāk svarīgais jautājums, kas jāņem vērā, izstrādājot LEADER pievienotās vērtības izvērtēšanas sistēmu, ir tās lietotājdraudzīgums vai vienkāršība. Sākumā izvērtēšanas sistēmai vajadzētu būt vienkāršai un skaidrai, tāpēc turpmāk šajās **pamatnostādnēs ierosinātā sistēma nav obligāta, taču tās mērķis ir sniegt plašu elementu un rādītāju izvēli**, lai ieinteresētās personas, kas veic izvērtējumu, varētu izvēlēties un pielāgot tos savām spējām un apstākļiem. Pēc tam VRG (konkrētāk, VRG vadītājiem vai darbiniekiem, kas apkopos vajadzīgo informāciju) būs jābūt vajadzīgajām spējām (laiks, zināšanas utt.).

III daļa

Ierosinātā izvērtēšanas sistēma

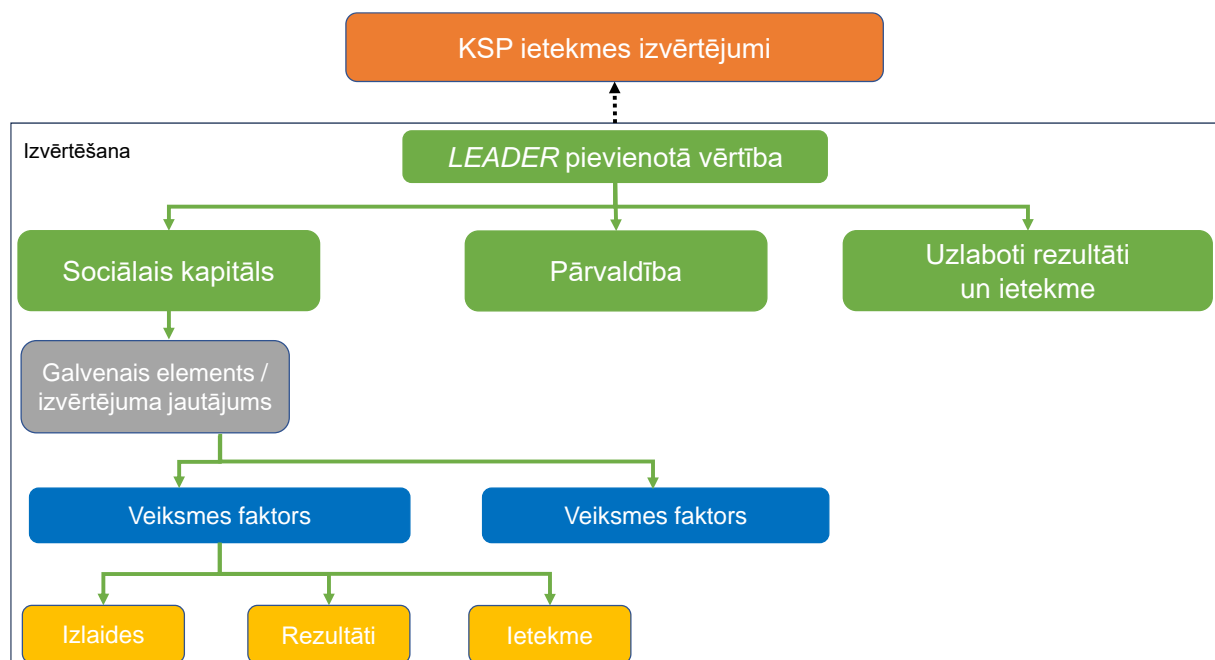
4 LEADER pievienotās vērtības iespējamās izvērtēšanas sistēmas izstrāde

Šajā nodaļā ir izklāstīta ierosinātās izvērtēšanas sistēmas vispārējā struktūra un tās saturs. Sīki izstrādāta izvērtēšanas sistēma katram LEADER pievienotās vērtības komponentam, kas noteikts 5. nodaļā.

Tā kā LEADER pievienotā vērtība ir viens no tematiem, kas dalībvalstīm jānovērtē saskaņā ar to izvērtēšanas vajadzībām un KLP stratēģiskā plāna intervences loģiku, šeit ir ierosināta skaidra izvērtēšanas sistēma, lai palīdzētu izprast LEADER pieeju un parādīt tās pievienoto vērtību. Šāda sistēma ir būtiska, lai iegūtu pārliecinošus pierādījumus par LEADER pievienoto vērtību un palīdzētu noteikt jomas, kurās var veikt uzlabojumus. Ir ierosināts, ka vadošās iestādes, apspriežoties ar vērtētājiem (ja tas ir iespējams), izstrādā šādu sistēmu plānošanas perioda sākumā, lai varētu pielāgot un/vai izstrādāt vajadzīgās uzraudzības/informācijas sistēmas VRG līmenī vajadzīgo datu un informācijas vākšanai (sk. 2. pielikumu, kurā sniegts VRG līmeņa uzraudzības datubāzes piemērs).

Ierosinātās izvērtēšanas sistēmas vispārējā struktūra ir redzama 3. attēlā, un tā var palīdzēt izvērtēšanas vadītājiem un vērtētājiem plānot un īstenot LEADER pievienotās vērtības izvērtējumu vietējā un valsts līmenī.

3. attēls. Izvērtēšanas sistēmas vispārējā struktūra

Avots: Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai (2024).

Izvērtēšanas sistēma ir izstrādāta, pamatojoties uz **LEADER pievienotās vērtības trim komponentiem**: uzlabots sociālais kapitāls, uzlabota pārvaldība un uzlaboti rezultāti un ietekme. Katrs no šiem komponentiem ir analizēts, sadalot to galvenajos **elementos**, kas ir saistīti ar attiecīgiem izvērtējuma jautājumiem.

Izvērtējuma jautājumi palīdz noskaidrot problēmu, kas ir jānovērtē, precizēt **galveno izvērtēšanas elementu** un virzīt attiecīgo veiksmes faktoru formulēšanu.

Veiksmes faktori ir jauns jēdziens KSP izvērtējuma izstrādē. Tos saprot arī kā “sprieduma kritērijus”. Tos izmanto, lai sīkāk precizētu dažus izvērtējuma jautājumu/tematu aspektus un izteiktu paredzamās izmaiņas izvērtētajā(-ās) intervencē(-ēs). Tie sniedz ieskatu tajā, kādas atbildes tiks sniegtas uz izvērtējuma jautājumiem, precizējot, kas ir jānovērtē, un izklāstot konkrētu rādītāju (izlaides, rezultāta un ietekmes rādītāju) izstrādes un izmantošanas pamatojumu. Tie veido pamatu cēloņsakarības noteikšanai un var būt galvenais komponents, uz kura pamata var strukturēt izvērtējuma konstatējumus. Katra veiksmes faktora izvēles loģiskais pamatojums ir sniegts 5. nodaļas tabulās, kurās izklāstīta izvērtēšanas sistēma.

Katram veiksmes faktoram ir sniegts **izlaides, rezultātu un ietekmes rādītāju** saraksts ar attiecīgajiem datu avotiem. Rādītāji ir veids, kā izmantot kvantitatīvus un kvalitatīvus datus, lai izmērītu izmaiņu virzienu, ko norāda veiksmes faktors, un tādējādi atbildētu uz izvērtējuma jautājumu.

LEADER pievienotās vērtības izvērtējumu var uzskatīt par formatīvu izvērtējumu ¹⁵. Tajā novērtē, **cik lielā mērā VRG izveide un darbība, to iedzīvināšanas pasākumi un īstenošanas mehānismi, kā arī vietējās attīstības stratēģiju izstrāde un īstenošana rada pievienoto vērtību**. Šāda izvērtējuma konstatējumi var sniegt vērtīgu ieguldījumu KSP ietekmes izvērtējumos, palīdzot izskaidrot LEADER intervenču ieguldījumu KSP konkrēto un vispārīgo mērķu sasniegšanā.

¹⁵ Formatīvs izvērtējums ir sistemātisks novērtējums, kuru veic visā programmas īstenošanas laikā un kura mērķis ir pastāvīgi apkopot atsauksmes un atziņas, lai agrīnā posmā apzinātu jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi. Formatīvos izvērtējumos iegūtie konstatējumi sniedz vērtīgu informāciju turpmākiem KLP stratēģiskā plāna ietekmes izvērtējumiem, nodrošinot, ka izvērtēšanas procesā tiek precīzi aptverti attiecīgie komponenti un iznākumi.

5 Ierosinātās izvērtēšanas sistēmas galveno komponentu sīks izklāsts

Šajā nodaļā ir sniegts sīki izklāstīts katra LEADER pievienotās vērtības komponenta izvērtēšanas sistēmas piemērs, tostarp ierosinātie izvērtējuma jautājumi, veiksmes faktori, rādītāji un datu avoti. Katra rādītāja sīki izklāstīts apraksts ir atrodams 1. pielikumā.

LEADER pievienotās vērtības iespējamā izvērtēšanas sistēma ir parādīta 4.–6. tabulā katram LEADER pievienotās vērtības komponentam, pamatojoties uz pamatstruktūru, kas redzama 3. attēlā. Lai gan tā ir ierosināta sistēma, dalībvalstis to var izmantot bez jebkādiem pielāgojumiem, jo tā aptver visus LEADER pievienotās vērtības komponentus un to elementus, ietver plašu veiksmes faktoru klāstu ar izvēles pamatojumu un izmanto visus esošos datu avotus (jo īpaši visus UIVD mainīgos lielumus), savukārt ar papildu datu avotiem ir iespējams strādāt, jo tie galvenokārt sastāv no kvalitatīvu datu vākšanas metodēm, piemēram, aptaujām un fokusgrupām. Šīs izvērtēšanas sistēmas pamatā ir ieguldījums, ko snieguši LEADER pievienotās vērtības tematiskās darba grupas eksperti, kuriem ir ilga pieredze saistībā ar LEADER un tās izvērtēšanu. Tāpēc to var uzskatīt par piemērotu sistēmu.

Neraugoties uz to, dalībvalstīm joprojām ir iespēja izstrādāt pašām savu izvērtēšanas sistēmu un izmantot saviem apstākļiem un izvērtēšanas vajadzībām atbilstošākos veiksmes faktoros un rādītājus vai vajadzības gadījumā tos vēl vairāk pielāgot. Katram veiksmes faktoram ir sniegts īss apraksts, ar to saistītie rādītāji un ierosinātie datu avoti. Paskaidrojumos 1. pielikumā ir sīki izskaidrots katrs rādītājs, tai skaitā tā darbības joma, jēdzienu definīcija, mērvienība, datu avoti un aprēķināšanas metodika/formula.

5.1. Uzlabots sociālais kapitāls

Sociālā kapitāla izvērtēšanas sistēmas piemēru var izmantot, lai novērtētu, cik lielā mērā LEADER pieejas īstenošana palielina sociālo kapitālu, uzlabojot tīklošanos, pastiprinot savstarpējo atbalstu un uzticēšanos, kā arī apstiprinot kopīgus garīgos modeļus un uzskatus.

4. tabula. Uzlabota sociālā kapitāla izvērtēšanas sistēmas piemērs

Uzlabots sociālais kapitāls		
<p>Galvenie elementi, kas jānovērtē. 1. Tīkli</p> <p>Izvērtējuma jautājums: cik lielā mērā LEADER veicina kvalitatīvu mijiedarbību un tīklošanos starp attiecīgajiem dalībniekiem?</p>		
Veiksmes faktori (VF)	Rādītāji	Datu avoti
<p>FOS.S:1.01. Tīkla lielums un daudzveidība, kā arī mijiedarbības kvalitāte VRG uzlabojas vai saglabājas augstā līmenī.</p> <p>VRG ir vietējo dalībnieku / kopienu dalībnieku tīkli un veido LEADER būtību. Plašs un diversificēts tīkls, kas aptver visus attiecīgos vietējos dalībniekus, kuri cieši sadarbojas, dod tiem iespēju apmainīties ar idejām un pieredzi, veidot spējas un veicināt vietējo attīstību, kas atbilst teritorijas vajadzībām.</p>	<p>LAV.O.01. VRG dalībnieku skaits, iedalot pēc organizācijas veida: a) publiskās pārvaldes iestādes; b) privātās vietējās ekonomiskās intereses; c) vietējās sociālās intereses; d) cits.</p>	<p><i>Uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgie dati (UIVD). Mainīgie lielumi no L600 līdz L604 (Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikums).</i></p>
	<p>LAV.R.01. VRG dalībnieku tīkla daudzveidības indekss (kā VRG strukturālā sociālā kapitāla aizstājējs).</p>	<p><i>VRG administratīvā uzskaite.</i></p> <p><i>Uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgie dati (UIVD). Mainīgie lielumi no L600 līdz L604 (Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikums).</i></p>
	<p>LAV.I.01. Starp VRG dalībniekiem ir parādījušies tādi VRG dalībnieki, kas apsver kvalitatīvas sadarbības kultūru.</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas.</i></p>
<p>FOS.S:1.02. Pateicoties LEADER, sociālā mijiedarbība VRG teritorijā (taču ne pašā VRG) ir uzlabojusies vai tiek uzturēta augstā līmenī.</p> <p>Piedaloties LEADER projektos, atbalsta saņēmēji sazinās ar citiem vietējiem dalībniekiem un ir integrēti vietējās kopienas struktūrā un vietējās attīstības dinamikā. Tas savukārt uzlabo vietējo kopienu sociālo mijiedarbību VRG teritorijā.</p>	<p>LAV.O.02. To darbību (projektu) skaits (vai attiecība), ko kopīgi īstenojuši vairāku veidu projektu virzītāji (norādīt veidus).</p>	<p><i>UIVD mainīgie lielumi no L700 līdz L706 (Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikums).</i></p> <p><i>Intervijas, aptaujas veidu precizēšanai.</i></p>
	<p>LAV.O.03. Dalībnieku skaits kopīgās darbībās (projektos).</p>	<p><i>Projektu ziņojumi, VRG līmeņa uzraudzības datubāze, aptaujas.</i></p>
	<p>LAV.R.02. Pierādījumi par LEADER projektu (darbību) dalībniekiem, kuri uzlabo savu spēju apvienoties sociālajās grupās un integrēties kopienas struktūrā.</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas.</i></p>
	<p>LAV.I.02. LEADER projektu dalībnieki uzskata, ka sociālā mijiedarbība VRG teritorijā ir uzlabojusies.</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas.</i></p>

<p>FOS.S:1.03. VRG ir izveidojusi vai uztur tīklošanos ar attiecīgajiem partneriem ārpus VRG teritorijas.</p> <p><i>VRG nedarbojas silosos. Tie ir aktīvi tīkli, kas mijiedarbojas ar citiem tīkliem vietējā, reģionālā, valsts un transnacionālā līmenī un var gūt labumu no pieredzes apmaiņas.</i></p>	<p>LAV.O.04. VRG īstenoto starpreģionālās sadarbības darbību (projektu) skaits.</p>	<p><i>Uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgie dati. Mainīgais lielums L708 (Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikums).</i></p>
	<p>LAV.O.05. VRG īstenoto transnacionālās sadarbības darbību (projektu) skaits.</p>	<p><i>Uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgie dati. Mainīgais lielums L709 (Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikums).</i></p>
	<p>LAV.R.03. Pierādījumi par VRG dalībnieku un citu (ārējo) dalībnieku mijiedarbības kvalitāti.</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas.</i></p>

Galvenie elementi, kas jānovērtē. 2. Savstarpējs atbalsts un uzticēšanās

Izvērtējuma jautājums: cik lielā mērā LEADER ir veicinājusi savstarpēju atbalstu un uzticēšanos VRG un vietējā kopienā?

Veiksmes faktori (VF)	Rādītāji	Datu avoti
<p>FOS.S:2.01. Savstarpējā atbalsta un uzticēšanās līmenis VRG un vietējā kopienā VRG teritorijā ir palielinājies vai joprojām ir augsts.</p> <p><i>VRG dalībnieku savstarpējās uzticēšanās līmenis atspoguļo “normatīvo” sociālo kapitālu un atbalsta ekonomisko attiecību veidošanu un ekonomikas snieguma uzlabošanu. Tas palīdz paātrināt procedūras, samazināt strīdus vai tiem patērēto laiku un kopumā nodrošina vienmērīgāku, efektīvāku un lietderīgāku (zemākas darījumu izmaksas) koordināciju un VRG pasākumu īstenošanu.</i></p>	<p>LAV.O.06. Pierādījumi par uzticēšanos VRG.</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas.</i></p>
	<p>LAV.R.04. Vietējās sabiedrības uzticēšanās VRG.</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas, gadījumu analīze.</i></p>
	<p>LAV.I.03. Vietējās kopienas uzticēšanās VRG izmaiņas (lai saprastu LEADER pievienoto vērtību uzticēšanās ziņā).</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas, gadījumu analīze.</i></p>

Galvenie elementi, kas jānovērtē. 3. Kopīgi garīgie modeļi, vērtības un uzskati

Izvērtējuma jautājums: cik lielā mērā LEADER veicina kopīgus garīgos modeļus, vērtības un uzskatus?

Veiksmes faktori (VF)	Rādītāji	Datu avoti
-----------------------	----------	------------

FOS.S:3.01. LEADER veicina kopīgu redzējumu par VRG teritoriju, teritoriālo identitāti, kopējiem mērķiem, vērtībām un/vai uzskatiem VRG un VRG teritorijā. <i>Šādi sociālā kapitāla komponenti ir nemateriāli, un tos var izmērīt, analizējot uztveri. Kopīgi garīgie modeļi un uzskati nozīmē, ka ir kopīgi pārdomu procesi par to, kā kaut kas darbojas un veicina sadarbību un iekļautību vietējā attīstībā.</i>	LAV.O.07. Pierādījumi par kopīgu sociālo izpratni VRG teritorijā.	<i>Aptaujas, fokusgrupas.</i>
	LAV.R.05. Pierādījumi par kopīgām vērtībām sadarbībā un/vai kopīgās darbībās (projektos), ņemot vērā: 1) spēju pildīt vienošanās; 2) patiesumu sociālajās un ekonomiskajās attiecībās; 3) atsaucību un tiesiskuma ievērošanu; 4) spēju izvairīties no oportūnistiskas uzvedības vai parazitisma.	<i>Aptaujas, fokusgrupas, intervijas.</i>
	LAV.I.04. Uzskats, ka VRG darbības ir ietekmējušas vietējās identitātes un VRG teritorijas, tās iedzīvotāju, resursu un produktu tēla uzlabošanu.	<i>Aptaujas, fokusgrupas.</i>

Avots: izstrādājis Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai (2024).

5.2. Uzlabota pārvaldība

Pārvaldības izvērtēšanas sistēmas piemēru var izmantot, lai novērtētu, cik lielā mērā LEADER pieejas īstenošana uzlabo vietējo un daudzlīmeņu pārvaldību un palielina procesu un lēmumu pieņemšanas pārredzamību.

5. tabula. Uzlabotas pārvaldības izvērtēšanas sistēmas piemērs

Uzlabota pārvaldība		
Galvenie elementi, kas jānovērtē. 1. Vietējā pārvaldība <u>Izvērtējuma jautājums:</u> cik lielā mērā, pateicoties LEADER īstenošanai, ir izveidoti procesi un mehānismi, kurus VRG ir koordinējusi un iedzīvinājusi, lai nodrošinātu līdzdalīgu, pārredzamu un iekļaujošu lēmumu pieņemšanu un spēcīgu kopienas iesaisti stratēģijas izstrādē un īstenošanā?		
Veiksmes faktori (VF)	Rādītāji	Datu avoti
FOS.G:1.01. Iekļautība lēmumu pieņemšanā. VRG spēja iekļaujošā veidā apvienot organizācijas un cilvēkus lēmumu pieņemšanā uzlabojas vai saglabājas augstā līmenī.	LAV.O.08. VRG dalībnieku skaits lēmumu pieņemšanas struktūrā sadalījumā pēc pārstāvētās organizācijas veida, kā arī pēc dzimuma un vecuma: a) publiskās pārvaldes iestādes; b) privātās vietējās ekonomiskās intereses; c) vietējās sociālās intereses; d) cits (kas neietilpst iepriekšējās kategorijās).	<i>Uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgie dati. Mainīgie lielumi no L610 līdz L620 (Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikums).</i>
	LAV.R.06. Pierādījumi par VRG procesiem, kas veicina iekļautību vietējā pārvaldībā.	<i>Aptaujas, fokusgrupas.</i>

<p>Šis veiksmes faktors aptvert pozitīvus koordinācijas procesus, t. i., mēģinājumus maksimāli uzlabot vispārējā mērķa sasniegšanu, izpētot un izmantojot organizāciju un apvidu kopīgās stratēģiskās iespējas.</p>	<p>LAV.I.05. Vietējās kopienas locekļi uzskata, ka VRG iekļaujošā veidā apvieno organizācijas un cilvēkus lēmumu pieņemšanā.</p>	<p>Aptaujas, fokusgrupas.</p>
<p>FOS.G:1.02. VRG un tās darbinieku administratīvās un tehniskās prasmes (teritorijās, uz kurām attiecas VAS) uzlabojas vai saglabājas augstā līmenī.</p> <p><i>Apmācība un spēju veidošana, kā arī dalība ar VRG saistītos pasākumos palīdz veidot prasmes, kas ir būtiskas saistībā ar LEADER.</i></p>	<p>LAV.O.09. To apmācības / spēju veidošanas pasākumu skaits, kas palīdzējuši uzlabot VRG administratīvās un tehniskās prasmes, sadalījumā pēc organizatoru veidiem (VRG, VI/MA, KLP valsts tīkls, citas struktūras).</p>	<p>VRG līmeņa uzraudzības datubāze, intervijas.</p>
	<p>LAV.R.07. Pierādījumi par administratīvo prasmju uzlabošanu.</p>	<p>Aptaujas, fokusgrupas.</p>
	<p>LAV.R.08. Pierādījumi par VRG tehnisko prasmju uzlabošanu VAS jomā un teritorijās, uz kurām tā attiecas.</p>	<p>Aptaujas, fokusgrupas.</p>
<p>FOS.G:1.03. VRG ir uzlabojusi iedzīvīnāšanu un atbalstu faktiskajiem un potenciālajiem saņēmējiem.</p> <p><i>LEADER īstenošanas pamatā ir iedzīvīnāšana. Tā veido pamatu uzlabotai vietējai pārvaldībai, motivējot vietējās kopienas locekļus piedalīties VRG izveidē vai turpmākajos pasākumos un aktīvi iesaistot viņus vietējās attīstības stratēģijas līdzizstrādē un efektīvā īstenošanā.</i></p>	<p>LAV.O.10. Iedzīvīnāšanas pasākumu skaits sadalījumā pēc ieinteresēto personu mērķgrupas, organizatora un darbības veida.</p>	<p>VRG gada ziņojumi, VRG līmeņa uzraudzības datubāze, intervijas ar VRG pārstāvjiem.</p>
	<p>LAV.R.09. Pierādījumi par atbalstu (sadalījumā pēc atbalsta veidiem), kas sniegts pieteikumu iesniedzējiem un atbalsta saņēmējiem, un jo īpaši tiem, kas iepriekš nav pieteikušies vai atbalstīti, tostarp grūti sasniedzamām grupām.</p>	<p>Aptaujas, fokusgrupas.</p>
	<p>LAV.I.06. Jaunu pieteikumu iesniedzēju skaits iedzīvīnāšanas un atbalsta pasākumu rezultātā.</p>	<p>VRG līmeņa uzraudzības datubāze.</p>
<p>FOS.G:1.04. VRG uzlabojas saziņa ar potenciālajiem</p>	<p>LAV.O.11. To VRG skaits, kuru attiecīgie dokumenti par pasākumiem ir pieejami tīmekļa vietnē: 1) VRG statūti; 2) valdes sastāvs; 3) pilnsapulču protokoli; 4) finanšu pārskati (daļa no gada pārskatiem); 5)</p>	<p>VRG tīmekļa vietnes.</p>

<p>pieteikumu iesniedzējiem un vietējo kopienu.</p> <p><i>Komunikācijas pasākumi palīdz uzlabot vietējo pārvaldību, palielinot VRG darbību un lēmumu pārredzamību. Tie arī palīdz ES tuvināt iedzīvotājiem, reklamējot LEADER metodes un vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas sasniegumus.</i></p>	<p>vietējās attīstības stratēģija; 6) publicētie uzaicinājumi iesniegt projektus; 7) lēmumi par projektu atlasī un finansēto projektu apraksti; 8) VRG izvērtējums; 9) informatīvie biļeteni.</p>	
	<p>LAV.O.12. Pierādījumi par VRG komunikācijas pasākumiem un to tvērumu, piemēram, a) VRG tīmekļa vietne, b) klātbūtne sociālajos medijos, c) klātbūtne citos kopīgos publiskos kanālos, d) sanāksmes/pasākumi, e) citi.</p>	<p><i>VRG tīmekļa vietne, intervijas, fokusgrupas, saziņas statistika.</i></p>
	<p>LAV.R.10. To vietējās kopienas locekļu īpatsvars, kuri zina par a) VRG, b) tās veiktajiem pasākumiem, c) vietējās attīstības stratēģiju.</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas.</i></p>
	<p>LAV.I.07. Pierādījumi par vietējās kopienas locekļiem, kuri uzskata, ka LEADER tuvina iedzīvotājiem ES.</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas.</i></p>
	<p>LAV.I.08. Pierādījumi par vietējās kopienas locekļiem, kuri uzskata, ka VRG ir uzticama iestāde / galvenais vietējās attīstības aģents.</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas.</i></p>

Galvenie elementi, kas jānovērtē. 2. LEADER daudzlīmeņu pārvaldība

Izvērtējuma jautājums: cik lielā mērā LEADER īstenošana ir veicinājusi sadarbības procesu un mehānismu izveidi starp VI/MA, reģionālajām iestādēm, tīkliem un VRG, pamatojoties uz ES līmeņa standartiem, lai dotu iespējas VRG, uzlabotu to lēmumu pieņemšanas, pārvaldības un pārskatatbildības spējas?

Veiksmes faktori (VF)	Rādītāji	Datu avoti
<p>FOS.G:2.01.</p> <p>Koordinācija un saziņa starp VRG un citiem pārvaldības līmeņiem uzlabojas vai saglabājas augstā līmenī.</p> <p><i>Koordinācija un saziņa starp VRG un citiem pārvaldības līmeņiem ir būtiska, lai izveidotu efektīvu daudzlīmeņu pārvaldību. Šī mijiedarbība veido kompetenču sadalījumu starp dažādiem līmeņiem.</i></p>	<p>LAV.O.13. VI/MA un VRG vai VRG pārstāvju mijiedarbības gadījumu skaits un veids (piemēram, dalība sanāksmēs, asamblejās, MK sanāksmēs).</p>	<p><i>Uzskaitē / uzraudzības dati VI/MA un VRG, VRG līmeņa uzraudzības datubāze.</i></p> <p><i>Intervijas ar VRG, VI un MA darbiniekiem.</i></p>
	<p>LAV.R.11. Pierādījumi par labāku VI/MA / KLP valsts tīkla un VRG vai VRG pārstāvju mijiedarbības kvalitāti.</p>	<p><i>Intervijas ar VRG, VI, MA un KLP valsts tīkla darbiniekiem vai aptaujas.</i></p>
	<p>LAV.I.09. Pierādījumi par to, ka cilvēkiem VI/MA / KLP valsts tīklā un VRG ir pozitīva uztvere un ka viņi uzskata, ka ir nostiprinātas</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas.</i></p>

	saiknes un koordinācija/saziņa starp VI/MA / KLP valsts tīklu un VRG.	
--	---	--

Avots: izstrādājis Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai (2024).

5.3. Uzlaboti rezultāti un ietekme

Uzlabotu rezultātu un ietekmes izvērtēšanas sistēmas piemēru var izmantot, lai novērtētu, cik lielā mērā LEADER pieejas īstenošana piesaista esošos resursus, veicina novatoriskākus un ilgtspējīgākus projektus, kas ir pielāgoti vietējām vajadzībām, un uzlabo saikni starp vietējiem dalībniekiem.

6. tabula. Uzlabotu rezultātu un ietekmes izvērtēšanas sistēmas piemērs

Uzlaboti rezultāti un ietekme		
Galvenie elementi, kas jānovērtē. 1. Palielināts sviras efekts		
Izvērtējuma jautājums: cik lielā mērā LEADER rada sviras efektu?		
Veiksmes faktori (VF)	Rādītāji	Datu avoti
FOS.E:1.01. VAS ir stimulējusi turpmākas investīcijas vai pasākumus VRG teritorijā, lai sasniegtu VAS stratēģiskos mērķus, ko tieši nefinansē no LEADER. ELFLA atbalsts, izmantojot LEADER metodi, ir piesaistījis papildu resursus un veicinājis turpmākas investīcijas lauku apvidos.	LAV.O.14. VAS paredzētā ELFLA finansējuma attiecība pret citu (ar ELFLA nesaistītu) finansējumu, kas iztērēts VAS, tai skaitā a) no privātiem avotiem, b) no publiskiem avotiem.	VRG līmeņa uzraudzības datubāze, VRG gada ziņojumi un uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgie dati. Mainīgais lielums L922 (Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikums).
	LAV.O.15. Pierādījumi par projektiem (skaits un izdevumi), uz kuriem attiecas VRG, ārpus ELFLA (piemēram, citi ES fondi vai valsts līdzekļi).	VRG līmeņa uzraudzības datubāze, intervijas.
	LAV.R.12. Pierādījumi par darbībām (projektiem), kas ietver brīvprātīgo darbu.	VRG uzraudzības datubāze, aptaujas.
FOS.E:1.02. LEADER intervences ir devušas iespēju identificēt un motivēt jaunus projektu virzītājus. Mērķis ir apkopot VRG centienus apzināt un motivēt jaunus projektu virzītājus (t. i., pirmo reizi ELFLA) veikt darbības, kas netiktu īstenotas bez LEADER, mērot to skaitu un vietējo kopienu locekļu	LAV.O.16. VRG atbalstīto jauno projektu virzītāju skaits, kuriem izšķirošais bija LEADER intervences finansiālais atbalsts.	VRG uzraudzības datubāze, intervijas, aptaujas.
	LAV.R.13. Pierādījumi par to, ka vietējās kopienas locekļi VRG teritorijā pozitīvi uztver VRG spēju apzināt jaunus projektu virzītājus un dot viņiem iespējas.	Aptaujas, fokusgrupas.

<p>pozitīvo priekšstatu par VRG spējām.</p>		
<p>Galvenie elementi, kas jānovērtē. 2. Projekti, kas ir labi pielāgoti VRG teritorijas vajadzībām</p>		
<p><u>Izvērtējuma jautājums:</u> cik lielā mērā LEADER stratēģija un VRG darbības atbilst konkrētām vietējām vajadzībām un teritoriālajiem mērķiem?</p>		
Veiksmes faktori (VF)	Rādītāji	Datu avoti
<p>FOS.E:2.01. LEADER apmierina konkrētas vietējās vajadzības un palīdz sasniegt teritoriālos mērķus, nodrošinot dažādu veidu projektus, kas valorizē konkrētas teritoriālās vērtības un identitāti.</p> <p><i>Pareizā augšupējā pieeja dod iespēju VRG labāk apmierināt vietējās vajadzības salīdzinājumā ar citām centralizēti pārvaldītām intervencēm.</i></p>	<p>LAV.O.17. To darbību (projektu) skaits un īpatsvars, ko īstenojuši dažādu veidu projektu virzītāji.</p>	<p><i>Uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgie dati. Mainīgie lielumi L700-709 (Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikums).</i></p>
	<p>LAV.O.18. To darbību (projektu) skaits, kas palīdz apmierināt katru VAS apzināto vajadzību veidu, tai skaitā lauku apvidu zaļās, digitālās vai sociālās pārkārtošanās vajadzības.</p>	<p><i>Uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgie dati. Mainīgie lielumi L800-810 (Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikums).</i></p> <p><i>VRG līmeņa uzraudzības datubāze.</i></p>
	<p>LAV.R.14. To darbību (projektu) īpatsvars, kas valorizē unikālus teritorijas aktīvus (piemēram, sociālos, kultūras, kulinārijas, ainavas, dabas, vides).</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas, VRG uzraudzības datubāze.</i></p>
	<p>LAV.I.10. Pierādījumi par darbībām (projektiem), kas sniedz labumu sabiedrībai un stiprina kopienas identitāti.</p>	<p><i>Aptaujas, fokusgrupas.</i></p>
<p>Galvenie elementi, kas jānovērtē. 3. Projekti ar novatoriskiem elementiem vietējā līmenī</p>		
<p><u>Izvērtējuma jautājums:</u> cik lielā mērā LEADER projekti ir novatoriski vietējā kontekstā?</p>		
Veiksmes faktori (VF)	Rādītāji	Datu avoti
<p>FOS.E:3.01. LEADER veicina inovāciju ieviešanu/difūziju vietējā kontekstā.</p> <p><i>VRG un vietējie projektu virzītāji īsteno produktu, procesu, pakalpojumu, organizatorisko, tehnoloģisko, sociālo, darījumdarbības modeli un citu veidu inovācijas, ko katrā vietējā kontekstā</i></p>	<p>LAV.O.19. To darbību (projektu) skaits, kuras ir novatoriskas vietējā kontekstā.</p>	<p><i>Uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgie dati. Mainīgais lielums L710 (Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikums).</i></p>
	<p>LAV.R.15. novatorisku darbību (projektu) izdevumu procentuālā daļa no kopējiem izdevumiem.</p>	<p><i>VRG līmeņa uzraudzības datubāze.</i></p>

nosaka VRG vai attiecīgā gadījumā valsts vai reģionālās iestādes.	LAV.R.16. Pierādījumi par inovācijām, kas radītas vietējā līmenī, reaģējot uz a) digitālajām, b) zaļajām, c) ekonomikas un d) sociālām problēmām/pārkārtošanos.	Aptaujas, fokusgrupas.
	LAV.I.11. To LEADER ieinteresēto personu īpatsvars, kuras uzskata, ka LEADER veicina tādu jaunu ideju, produktu vai procesu radīšanu VRG teritorijā, kas ir novatoriski vietējā kontekstā.	Aptaujas, fokusgrupas.

Galvenie elementi, kas jānovērtē. 4. Ilgtspējīgi projekti

Izvērtējuma jautājums: cik lielā mērā LEADER projekti dod ilgtspējīgus rezultātus?

Veiksmes faktori (VF)	Rādītāji	Datu avoti
FOS.E:4.01. LEADER projekti sniedz ilgtspējīgus rezultātus. <i>Ilgtspēja tādā ziņā, vai intervence radīs ilgstošu finansiālo, ekonomisko, sociālo un vidisko ietekmi, kā arī investīciju ilglaičīguma ziņā pēc atbalsta beigām.</i>	LAV.O.20. To darbību (projektu) skaits, kas veicina: a) ekonomisko, b) vidisko, c) sociālo ilgtspēju.	VRG līmeņa uzraudzības datubāze, KSP elektroniskā informācijas sistēma, VRG gada ziņojumi.
	LAV.R.17. Pierādījumi par darbībām (projektiem), kuru ilgtspēja ir uzlabojusies pēc apspriešanās ar VRG.	Aptaujas, fokusgrupas.
	LAV.R.18. Pierādījumi par darbībām (projektiem), kas ir ilgtspējīgas, jo ir ņemtas vērā zināšanas par vietējiem apstākļiem.	Aptaujas, fokusgrupas, intervijas.

5. Projekti, kas veicina saiknes starp vietējiem dalībniekiem

Izvērtējuma jautājums: cik lielā mērā LEADER starp dalībniekiem veicina tādas saiknes (piemēram, partnerības, tīklus, kopīgi īstenotus projektus un cita veida sadarbību), kuru bez tās nebūtu?

Veiksmes faktori (VF)	Rādītāji	Datu avoti
FOS.E:5.01. Tiek veidoti vai turpināti sadarbības projekti. <i>Mērķis ir izmērīt to darbību (projektu) skaitu un īpatsvaru, kas darbojas sinerģijā un rada sadarbību.</i>	LAV.O.21. To LEADER darbību (projektu) skaits, kas darbojas sinerģijā (piemēram, dažādi projekti, kas aptver dažādus aspektus, vai viens projekts, kas aptver dažādas nozares).	VRG līmeņa uzraudzības datubāze, intervijas, VRG gada ziņojumi.
	LAV.R.19. Tādu LEADER darbību (projektu) īpatsvars, kas ir radījušas sadarbību tīklu, partnerību, kopīgi	Uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgie dati. Mainīgie lielumi L706, L708, L709 un

	Īstenotu projektu un citā sadarbības/sinerģijas veidā.	L700 (piemēram, % no L706/L700, L708/L700, L709/L700 (Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikums), intervijas.
--	--	--

Avots: izstrādājis Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai (2024).

5.4. Strukturālas izmaiņas

Strukturālo izmaiņu izvērtēšanas sistēmas piemēru var izmantot, lai novērtētu, cik lielā mērā visu trīs LEADER pievienotās vērtības komponentu kombinācija veicina strukturālas izmaiņas VRG teritorijā (kā redzams arī 2. attēls. Ceļš uz strukturālām izmaiņām VRG teritorijā. attēlā).

7. tabula. Strukturālo izmaiņu izvērtēšanas sistēmas piemērs

Strukturālas izmaiņas		
Izvērtējuma jautājums: cik lielā mērā VAS īstenošana, piemērojot LEADER metodi, rada strukturālas izmaiņas VRG teritorijā?		
Veiksmes faktori (VF)	Rādītāji	Datu avoti
<p>FOS.SC:1.01. VAS īstenošana, piemērojot LEADER metodi, rada strukturālas izmaiņas VAS aptvertajās dimensijās.</p> <p>VAS īstenošana, izmantojot LEADER metodi, rada pievienoto vērtību sociālā kapitāla, pārvaldības un labāku rezultātu un ietekmes ziņā. Tas savukārt rada plašāku ietekmi VRG teritorijā, t. i., strukturālas izmaiņas tās ekonomikā, sabiedrībā un iestāžu darbībā saskaņā ar dimensijām, kurās VAS iejaucas.</p>	<p>LAV.I.12. LEADER ieinteresēto personu viedoklis par LEADER spēju radīt strukturālas izmaiņas dimensijās, kurās VAS iejaucas.</p>	<p>Aptaujas, fokusgrupas.</p>

Avots: izstrādājis Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai (2024).

6 Pieejamo datu / informācijas avotu pārskata iegūšana

Šajā nodaļā ir sniegta informācija par esošajiem datu avotiem un ieskats papildu avotos un to izmantošanā.

Jebkurš izvērtējums ir tik labs, cik labi ir dati un informācija, ko tajā izmanto, lai sniegtu informāciju izvērtēšanas sistēmā iekļautajiem rādītājiem. Tāpēc ir ieteicams, lai VI/MA un VRG iegūtu labu pārskatu par datiem un informāciju, kas vajadzīga rādītājiem, kurus tās izvēlas izmantot LEADER pievienotās vērtības izvērtēšanā. Tas būtu jādara plānošanas perioda agrīnajos posmos, vēlams, kad VI izstrādā KSP (2023–2027) izvērtēšanas plānus. Tajos ir sadaļa par datiem un informāciju, kas var būt kā labs ceļvedis par datiem, kurus var izmantot, un par datiem, kuri nav pieejami un ir jāvāc.

Ierosinātajā izvērtēšanas sistēmā datu avoti ir iedalāmi divās galvenajās kategorijās: 1) esošie datu avoti kopīgajiem datiem, ko vāks visas dalībvalstis, jo īpaši saistībā ar mainīgajiem lielumiem / uzraudzībai un izvērtēšanai vajadzīgajiem datiem (UIVD), kā noteikts Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikumā, un 2) papildu datu avoti VRG un VI/MA līmenī saistībā ar datiem, kas nav UIVD.

Esošie datu avoti attiecas uz uzraudzības sistēmām un ir paredzēti, lai vāktu datus mainīgajiem lielumiem, kas saistīti ar VRG situāciju, kā arī mainīgajiem lielumiem par VRG pasākumiem, kā izklāstīts Regulas (ES) 2022/1475 VII pielikumā. Lai gan ziņošanas pienākumi attiecībā uz šiem mainīgajiem lielumiem nav pastāvīgi¹⁶, dati var būt pieejami jebkurā brīdī. Jo īpaši mainīgos lielumus par VRG pasākumiem var integrēt atbalsta pieteikumā un izmērīt no brīža, kad ir veikts pirmais maksājums konkrētai darbībai (projektam). Attiecībā uz mainīgajiem lielumiem, kas saistīti ar VRG situāciju, tie ir pieejami VRG līmenī jebkurā brīdī kā daļa no dokumentācijas. VI var pieprasīt VRG sniegt datus par VRG dalībniekiem (mainīgais lielums no L600 līdz L604) un VRG lēmumu pieņemšanas struktūru (mainīgie lielumi no L610 līdz L620) ne tikai atlases laikā, bet arī vietējās attīstības stratēģiju īstenošanas laikā tādā biežumā, par ko tās savstarpēji vienojušās (piemēram, reizi gadā).

Papildu datu avoti var būt šādi:

- VRG līmeņa uzraudzības datubāze. Tā ir VRG līmenī uzturēta datubāze, kurā reģistrē operatīvos datus par iedzīvīnāšanas pasākumiem, kā arī par darbībām (projektiem). Par to būs jāvienojas pēc apspriedēm starp VRG un VI/MA

¹⁶ Dati, kas saistīti ar VRG pasākumiem, jāziņo 2026. un 2030. gadā, savukārt dati, kas saistīti ar VRG situāciju, tiks paziņoti tikai vienu reizi gadā pēc VRG atlases.

plānošanas perioda agrīnajos posmos, lai datus varētu vākt jau no paša sākuma. 2. pielikumā ir sniegts VRG līmeņa uzraudzības datubāzes piemērs;

- VRG gada ziņojumi. Tie ir dati, kurus var iegūt no VRG līmeņa datubāzes, kurus var papildināt ar citu kvalitatīvu informāciju, kā arī VRG līmeņa izvērtējumu konstatējumiem;
- VI/MA uzskaites/uzraudzības dati attiecas uz VI/MA līmenī savāktajiem un uzturētajiem datiem, ar ko dokumentē LEADER intervenču pārvaldību un kontroli;
- aptaujas, intervijas, fokusgrupas, gadījumu analīzes attiecas uz primārajiem datiem, ko, izvērtējot LEADER pievienoto vērtību, savācis(-kuši) vērtētājs(-i):
 - aptaujās sistemātiski vāc datus un informāciju, pamatojoties uz galveno ieinteresēto personu, piemēram, VRG darbinieku, VRG lēmumu pieņemšanas struktūras, VRG dalībnieku reprezentatīvas izlases, viedokļiem. Tie var palīdzēt iegūt kvalitatīvāku informāciju par rezultātu un ietekmes rādītājiem. Aptauju jautājumu piemēri ir sniegti visiem rādītājiem paskaidrojumos 1. pielikumā, kuros aptaujas ir ierosinātas kā datu vākšanas metode;
 - fokusgrupa ir kvalitatīva pētniecības metode, kurā neliela atlasītu personu grupa (piemēram, 6–10 cilvēki) (t. i., atlasīti, pamatojoties uz noteiktiem kritērijiem) atbild uz iepriekš noteiktiem jautājumiem neitrālā vidē. Fokusgrupas ir labs veids, kā izpētīt dažādus viedokļus par tematiem un iegūt padziļinātu kvalitatīvu informāciju, izmantojot zondējošus jautājumus. Fokusgrupas nedrīkst jaukt ar darbsemināru, kura mērķis ir nonākt pie kopīgi saskaņota secinājuma;
 - lai padziļinātu LEADER pievienotās vērtības komponentu analīzi, var izmantot gadījumu analīzi. Tajā vāc informāciju un datus, kas papildina VRG pārvaldes iestāžu sniegto informāciju un var palīdzēt parādīt dažus galvenos sasniegumus pievienotās vērtības ziņā;
- KSP elektroniskā informācijas sistēma ir Regulas (ES) 2021/2115 130. pantā minētā elektroniskā sistēma.

IV daļa

Rezultātu interpretācija

7 Kā interpretēt LEADER pievienotās vērtības izvērtējumu rezultātus

Šajā nodaļā ir sniegts ieskats par to, kas jāņem vērā, interpretējot rādītāju sniegtos pierādījumus un saistītos veiksmes faktoros, un tādējādi atbildētu uz izvērtējuma jautājumiem.

Informācija, kas savākta, izmantojot ar veiksmes faktoriem saistītus rādītājus, palīdzēs atbildēt uz izvērtējuma jautājumiem par LEADER pievienotās vērtības dažādo komponentu novērtējumu. Veiksmes faktori norāda uz paredzamajām izmaiņām un šo izmaiņu virzienu (palielinājums, samazinājums, bez izmaiņām). Rādītāju vērtības sniedz pierādījumus, kas vajadzīgi, lai novērtētu, vai ir sasniegtas paredzamās izmaiņas attiecībā uz dažādiem sociālā kapitāla elementiem, pārvaldību un uzlabotiem rezultātiem un ietekmi. Turpmākajās tabulās ir norādīts, kas jāņem vērā, interpretējot rādītāju sniegtos pierādījumus un saistītos veiksmes faktoros, lai atbildētu uz izvērtējuma jautājumiem.

7.1. Uzlabots sociālais kapitāls

8. tabula. Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar tīkliem

Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar tīkliem	
<p>Tīkli:</p> <p>cik lielā mērā LEADER veicina kvalitatīvu mijiedarbību un tīklošanos starp attiecīgajiem dalībniekiem?</p>	<p>Uz šo izvērtējuma jautājumu atbildes sniedzamas, izmantojot trīs veiksmes faktoros, kas saistīti ar tīklošanos un mijiedarbību: a) VRG dalībnieku starpā, b) vietējo dalībnieku starpā VRG teritorijā un c) ar dalībniekiem/ieinteresētajām personām ārpus VRG teritorijas.</p> <p>LEADER partnerības principa pamatā ir formāli un neformāli vietējā līmeņa tīkli, kuros iesaistīti publiskā un privātā sektora pārstāvji. VRG dalībnieku dažādība šajos tīklos vai to neviendabīgums palielina dažādu vietējo dalībnieku kategoriju reprezentativitāti VRG. Tāpēc, jo lielāka ir tīkla daudzveidības indeksa (LAV.R.01) vērtība, jo labāka ir VRG dalībnieku tīkla kvalitāte. Turklāt, ja to VRG dalībnieku skaits, kuri uzskata, ka ir izveidojusies kvalitatīva sadarbības kultūra (LAV.I.01), arī ir liels, tas var nozīmēt, ka VRG tīklam ir potenciāls būt noturīgam nākotnē. Šo rādītāju augstās vērtības (LAV.R.01 un LAV.I.01) liecina, ka tīklošanās un sadarbība ir strukturāli integrēta vietējo ieinteresēto personu sociālajā mijiedarbībā, kas nozīmē, ka VRG strukturālais sociālais kapitāls ir lielāks un noturīgāks. LAV.R.01 augstās vērtības var nozīmēt, ka strukturālais sociālais kapitāls VRG tikai sāk krāties, taču šā kapitāla potenciālais ilglaicīgums joprojām nav skaidrs.</p> <p>Attiecībā uz tīklošanos starp ieinteresētajām personām VRG teritorijā, dalība LEADER projektos sniedz iespēju cilvēkiem savstarpēji sazināties. Par to liecina kopīgi īstenoto darbību (projektu) skaits</p>

	<p>(LAV.O.02.) un dalībnieku skaits tajās (LAV.O.03). Tas var veicināt lielāku iesaistīšanos kopienas dzīvē, izmantojot dalību vietējās grupās, ko apliecina ar pierādījumiem par LEADER projektu dalībniekiem, kuri uzlabo savu spēju apvienoties sociālajās grupās un integrēties kopienas struktūrā (LAV.R.02). Savukārt cilvēku iesaistīšana vietējās grupās veicina labāku sociālo mijiedarbību (LAV.I.02).</p> <p>Attiecībā uz tīklošanos ar dalībniekiem ārpus VRG teritorijas VRG dalībnieku dalība citos tīklos un izveidotā mijiedarbība un jaunā sadarbība var palielināt to ārējo tīklu skaitu un kvalitāti, ar kuriem VRG ir saistīta. Dalība starpreģionālos (LAV.O.04) un transnacionālos (LAV.O.05) projektos veicina VRG spēju “saglabāt” ārēju iedvesmu un tirgus. Turklāt starpreģionāla/starptautiska apmaiņa veicina ideju apmaiņu un uzlabo prasmes, kas vajadzīgas jaunu ideju attīstīšanai. Tāpēc dalība starpreģionālos un transnacionālos projektos un bieža VRG mijiedarbība ar citiem var radīt spēcīgākus tīklus, stratēģiskākas attiecības un kopumā kvalitatīvāku sadarbību, ko apliecina pierādījumi par VRG mijiedarbības ar citiem (ārējiem) dalībniekiem kvalitāti (LAV.R.03). Tāpēc, jo lielāka ir VRG līdzdalība citos tīklos, projektos (darbībās) un starptautiskajā apmaiņā, jo lielāka ir iespēja, ka tā var gūt labumu no pieredzes apmaiņas.</p>
--	---

Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar savstarpēju atbalstu un uzticēšanos

<p>Savstarpējs atbalsts un uzticēšanās:</p> <p>cik lielā mērā LEADER ir veicinājusi savstarpēju atbalstu un uzticēšanos VRG un vietējā kopienā?</p>	<p>Uz šo izvērtējuma jautājumu atbildes sniedzamas, izmantojot veiksmes faktoru, kas saistīts ar savstarpējās palīdzības un uzticēšanās līmeni VRG un vietējā kopienā VRG teritorijā.</p> <p>LEADER augšupējais un teritoriālais princips ir pamats, uz kura veidot uzticēšanos. Vietējās kopienas locekļi sadarbojas vietējās attīstības stratēģijas (VAS) sagatavošanā un vairo uzticēšanos VRG un spēju sadarboties, lai sasniegtu kopīgus mērķus šajā procesā.</p> <p>Uzticēšanās VRG (LAV.O.06), t. i., starp VRG darbiniekiem, VRG lēmumu pieņemšanas struktūru un VRG dalībniekiem, samazina strīdus un veicina ātrāku strīdu izšķiršanu, ja tādi rodas. Turklāt atklāts dialogs, lēmumu pieņemšanas procesa pārredzamība, jaunu redzējumu pieņemšana un VRG pasākumu pastāvīga uzraudzība veicina sociālās uzticēšanās veidošanos starp VRG dalībniekiem.</p> <p>Vietējās kopienas augsts uzticēšanās līmenis VRG (LAV.R.04) liecina par labāku dialogu, pārredzamību un koordināciju VRG pasākumu īstenošanā. Augsts uzticēšanās līmenis arī palīdz veidot ekonomiskās attiecības un veicina ekonomikas snieguma uzlabošanu.</p> <p>Vietējās kopienas uzticēšanās VRG (LAV.I.03) var mainīties gan pozitīvi, gan negatīvi. Ja izmaiņas ir pozitīvas, tas liecina, ka VRG un tās darbības rada pievienoto vērtību uzticēšanās ziņā, savukārt, ja izmaiņas ir negatīvas, tas liecina, ka ir vajadzīgi uzlabojumi, lai VRG varētu būt uzticama ieinteresētā persona vietējās attīstības procesā.</p>
--	--

Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar kopīgiem garīgajiem modeļiem un uzskatiem	
<p>Kopīgi garīgie modeļi un uzskati:</p> <p>cik lielā mērā LEADER veicina kopīgus garīgos modeļus, vērtības un uzskatus?</p>	<p>Uz šo izvērtējuma jautājumu atbildes sniedzamas, izmantojot veiksmes faktoru, kas saistīts ar VRG spēju veicināt kopīgu redzējumu par VRG teritoriju, teritoriālo identitāti, kopējiem mērķiem, vērtībām un/vai uzskatiem VRG un VRG teritorijā.</p> <p>Vietējās kopienas locekļu iesaistīšana tīklos un sadarbības projektos veicina viņu kopīgu izpratni par sociālajām problēmām, palielina solidaritāti un vēlmi iesaistīt sadarbības projektos nelabvēlīgā situācijā esošas grupas, sievietes un jauniešus. Tas palielinātu kopīgu sociālo izpratni (LAV.O.07).</p> <p>Turklāt, jo vairāk ir pierādījumu par kopīgām vērtībām sadarbībā un kopīgos projektos (LAV.R.05), jo lielāka ir iespēja uzlabot vietējo apziņu un dot ieguldījumu kopējā redzējumā par teritoriju, tās iedzīvotājiem un resursiem. Ja to LEADER projektu dalībnieku un vietējo kopienu locekļu skaits, kuri uzskata, ka VRG pasākumi ir ietekmējuši vietējās identitātes uzlabošanu un izpratni par VRG teritoriju (LAV.I.04.), arī ir liels, tas nozīmē, ka VRG ir devusi ieguldījumu kopīgos garīgos modeļos un uzskatos, tādējādi veidojot sociālo kapitālu šajā teritorijā.</p>

Avots: izstrādājis Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai (2024).

7.2. Uzlabota pārvaldība

9. tabula. Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar vietējo pārvaldību

Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar vietējo pārvaldību	
<p>Vietējā pārvaldība:</p> <p>cik lielā mērā, pateicoties LEADER īstenošanai, ir izveidoti procesi un mehānismi, kurus VRG ir koordinējusi un iedzīvinājusi, lai nodrošinātu līdzdalīgu, pārredzamu un iekļaujošu lēmumu pieņemšanu un spēcīgu kopienas iesaisti stratēģijas izstrādē un īstenošanā?</p>	<p>Uz šo izvērtējuma jautājumu atbildes sniedzamas, izmantojot četrus veiksmes faktorus, kas saistīti ar: a) iekļautību lēmumu pieņemšanā, b) VRG dalībnieku, lēmumu pieņemšanas struktūras un darbinieku administratīvo un tehnisko prasmju attīstīšanu, c) iedzīvināšanas pasākumu veikšanu un d) saziņu VRG un ar vietējo sabiedrību.</p> <p>LEADER teritoriālais un partnerības princips nozīmē, ka vietējās kopienas locekļi ar VRG starpniecību ir iesaistīti vietējās attīstības procesā. To var attēlot ar VRG lēmumu pieņemšanas struktūras sastāva daudzveidību (LAV.O.08). VRG atvērtība un iekļautība rada iespējas iesaistīt jaunus kopienas locekļus un dalībniekus, kā arī iespēju jau ievēlētiem/ieceltiem lēmumu pieņemšanas struktūras locekļiem saņemt vietējās kopienas locekļu ieguldījumu šajā teritorijā.</p> <p>Vairāk pierādījumu par VRG procesiem, kas veicina vietējās kopienas iesaisti (LAV.R.06), atspoguļo VRG centienus veidot atvērtāku un iekļaujošāku pārvaldības struktūru. Dažāda veida pierādījumi var būt iemesls atšķirīgiem secinājumiem, piemēram:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rakstiski statūti, arī aspekti, kas saistīti ar mobilitāti lēmumu pieņemšanā (piemēram, rotējoša dalība lēmumu pieņemšanas

	<p>struktūrā), ir priekšnoteikums jaunu kopienu locekļu/dalībnieku grupu iesaistīšanai;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kopsapulces palielina iespējas iesaistīt jaunus kopienu locekļus/dalībniekus un jau ievēlētiem/ieceltiem lēmumu pieņemšanas struktūras locekļiem saņemt cilvēku ieguldījumu šajā teritorijā; • lielāka dažādu grupu līdzdalība, visticamāk, stiprinās leģitimitāti un veicinās konfliktu risināšanu, agrīnā posmā integrējot dažādus viedokļus; • VRG darbinieku palīdzība lēmumu pieņemšanas struktūrai saistībā ar jaunu dalībnieku iesaistīšanu var dod iespēju piesaistīt VRG personas, dalībnieku grupas un dalīborganizācijas. <p>VRG lēmumu pieņemšanas struktūras iekļaujošs sastāvs ar stabiliem procesiem, lai vēl vairāk veicinātu iekļautību, palielina VRG uzticamību, ko var atspoguļot pozitīvāka vietējās kopienas attieksme pret VRG (LAV.I.05.).</p> <p>Lai varētu efektīvi vadīt vietējās pārvaldības struktūras, VRG dalībniekiem, lēmumu pieņemšanas struktūrai un darbiniekiem ir vajadzīgas īpašas administratīvās un tehniskās prasmes. Dalība spēju veidošanas vai apmācības pasākumos, kā arī dalība dažādos VRG pasākumos, piemēram, vietējās attīstības stratēģiju izstrādē, pārvaldībā un iedzīvināšanas pasākumos (LAV.O.09), saskaņā ar LEADER augšupējo principu nodrošina jaunas vai uzlabotas prasmes. Vairāk pierādījumu par VRG darbinieku, lēmumu pieņemšanas struktūras un VRG dalībnieku uzlabotām administratīvajām (LAV.R.07) un tehniskajām (LAV.R.08) prasmēm liecina par VRG un tās dalībnieku lielāku spēju sniegt kvalitatīvāku atbalstu vietējās attīstības procesiem.</p> <p>Šīs uzlabotās prasmes dod iespēju VRG veikt iedzīvināšanas pasākumus (LAV.O.10), kas aptver visas vietējās ieinteresētās personas. Vairāk pierādījumu par iedzīvināšanas pasākumiem un atbalstu pieteikumu iesniedzējiem un atbalsta saņēmējiem (LAV.R.09) liecina, ka ir vairāk iespēju, ka tas motivēs vietējās kopienas locekļus piedalīties vietējās attīstības stratēģijas īstenošanā. Jo efektīvāki ir VRG centieni iedzīvināt un motivēt vietējās ieinteresētās personas, jo vairāk ir jaunu pieteikumu dalībai vietējās attīstības stratēģijā (LAV.I.06).</p> <p>Efektīva saziņa darbojas sinerģijā ar iedzīvināšanas pasākumiem, lai nodrošinātu, ka vairāk vietējās kopienas locekļu tiek motivēti piedalīties ar saviem projektiem vietējās attīstības stratēģijas īstenošanā. Turklāt komunikācijas pasākumi kopā ar iedzīvināšanas pasākumiem dos iespēju vietējai sabiedrībai tikt uzklautai un kļūt par vietējās pārvaldības daļu. Vairāk pierādījumu par komunikācijas pasākumiem (LAV.O.12) VRG līmenī un lielāks skaits VRG ar attiecīgiem dokumentiem par to pasākumiem, kas pieejami tīmekļa vietnē (LAV.O.11) KSP līmenī, palielinās to vietējās</p>
--	--

	<p>kopienas locekļu īpatsvaru, kuri zina par LEADER pieeju, VRG un VAS nozīmi (LAV.R.10).</p> <p>Jo lielāka ir informētība par LEADER un tās īstenošanu, jo vairāk vietējās kopienas locekļu/dalībnieku īsteno projektus un/vai viņiem ir iespēja veidot vietējās pārvaldības procedūras, jo pamanāmāka kļūst ES loma vietējo kopienu iespēju nodrošināšanā (LAV.I.07). Visbeidzot, par VRG pasākumu un VAS īstenošanas rezultātā sasniegto rezultātu efektivitāti var liecināt vairāk pierādījumu, ka vietējā sabiedrība uzskata VRG par uzticamu iestādi un vietējās attīstības katalizatoru (LAV.I.08).</p>
<p>Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar daudzlīmeņu pārvaldību</p>	
<p>Daudzlīmeņu pārvaldība:</p> <p>cik lielā mērā LEADER īstenošana ir veicinājusi sadarbības procesu un mehānismu izveidi starp VI/MA, reģionālajām iestādēm, tīkliem un VRG, pamatojoties uz ES līmeņa standartiem, lai dotu iespējas VRG, uzlabotu to lēmumu pieņemšanas, pārvaldības un pārskatatbildības spējas?</p>	<p>Uz šo izvērtējuma jautājumu atbildes sniedzamas, izmantojot veiksmes faktoru, kas saistīts ar koordināciju un saziņu starp VRG un citiem pārvaldības līmeņiem.</p> <p>LEADER tīklošanās princips paredz, ka VRG ir iesaistītas vertikālos lēmumu pieņemšanas procesos (daudzlīmeņu pārvaldībā). Šīs iesaistes apmēru var attēlot ar VI/MA un VRG mijiedarbības gadījumu skaitu un veidu (LAV.O.13). Šāda dalība daudzlīmeņu pārvaldībā dod iespējas VRG un uzlabo to lēmumu pieņemšanas spējas. Par uzlabojumiem liecina VI/MA / KLP valsts tīkla un VRG vai VRG pārstāvju (LAV.R.11) mijiedarbības gadījumu skaits un kvalitāte, uzlabojot un vienkāršojot sistēmas, noteikumus un procedūras, kā arī veicot pasākumus, kas uzlabo saziņu un koordināciju, norāda uz ciešāku saikni starp šiem dažādajiem pārvaldības līmeņiem (LAV.I.09). Pateicoties ciešākai saiknei un koordinācijai, VI/MA darbinieki un VRG var palīdzēt uzlabot īstenošanu.</p>

Avots: izstrādājis Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai (2024).

7.3. Uzlaboti rezultāti un ietekme

10. tabula. Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar palielinātu sviras efektu

<p>Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar palielinātu sviras efektu</p>	
<p>Palielināts sviras efekts:</p> <p>cik lielā mērā LEADER rada sviras efektu?</p>	<p>Uz šo izvērtējuma jautājumu atbildes sniedzamas, izmantojot divus veiksmes faktorus, kas saistīti ar: a) papildu investīciju vai pasākumu veicināšanu VRG teritorijā, kuras tieši nefinansē LEADER, un b) jaunu projektu virzītāju identificēšanu un motivēšanu.</p> <p>Vietējās attīstības stratēģijas stratēģiskās vadības rezultātā rada sviras efektu salīdzinājumā ar ad hoc (ārpus stratēģiskās sistēmas) pieteikumu ieguldījumu vietējā attīstībā. Šo sviras efektu var apliecināt papildu resursi, kas ieguldīti VAS, lai atbilstu ELFLA finansējumam (LAV.O.14), kā arī pierādījumi par projektiem, uz kuriem VRG piesakās, ārpus ELFLA (LAV.O.15), pateicoties prasmēm un spējām, ko tās ieguvušas, piedaloties LEADER pasākumos. Vēl viena papildu resursu dimensija ir brīvprātīgais darbs (LAV.R.12), ko veic vietējie virzītāji un kopiena,</p>

	<p>pateicoties VRG veiktajiem iedzīvināšanas pasākumiem un VAS īstenošanai.</p> <p>Vēl vienu sviras efekta pieauguma apliecinājumu var gūt no jaunu projektu virzītāju identificēšanas un motivēšanas. LEADER augšupējā pieeja nodrošina, ka tā sasniedz vietējās kopienas locekļus, kas labāk pārzina vietējās vajadzības. Turklāt VRG veiktie iedzīvināšanas un komunikācijas pasākumi nodrošinās, ka potenciālie atbalsta saņēmēji no vietējās kopienas ir labi informēti un motivēti pieteikties atbalstam. Šīs darbības var arī palīdzēt jauniem projektu virzītājiem uzlabot viņu sākotnējo priekšlikumu un/vai palīdzēt paātrināt viņu projektu (darbību) īstenošanu. Lielāks skaits jaunu projektu virzītāju, kurus atbalsta VRG un kuriem izšķirošais bija LEADER intervences finansiālais atbalsts (LAV.O.16), liecina par lielāku sviras efektu. VRG pastāvīgie centieni sistemātiski apzināt un motivēt jaunus projektu virzītājus var veidot vietējo ieinteresēto personu labāku priekšstatu par to, ka VRG spēja izmantot vietējās zināšanas ir uzlabota (LAV.R.13).</p>
<p>Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus attiecībā uz projektiem, kuri ir labi pielāgoti VRG teritorijas vajadzībām.</p>	
<p>Projekti, kas ir labi pielāgoti VRG teritorijas vajadzībām:</p> <p>cik lielā mērā LEADER stratēģija un VRG darbības atbilst konkrētām vietējām vajadzībām un teritoriālajiem mērķiem?</p>	<p>Uz šo izvērtējuma jautājumu atbildes sniedzamas, izmantojot veiksmes faktoru, kas saistīts ar vietējo vajadzību apmierināšanu un teritoriālo mērķu sasniegšanu.</p> <p>LEADER teritoriālā un augšupējā pieeja nodrošina, ka vietējās attīstības stratēģija atspoguļo vietējo teritoriju un to kopienu vajadzības. Tādējādi tādu projektu (darbību) īstenošana, kurus veic dažādi virzītāji (LAV.O.17), kas labāk pārzina, kā vietējos aktīvus var izmantot apzināto vajadzību apmierināšanai (LAV.O.18), palielinās tādu projektu īpatsvaru, kuru pamatā ir teritoriālie resursi un kuri atbilst LEADER teritorijas (LAV.R.14) īpašajām vajadzībām. Jo vairāk ir tādu projektu, kurus īsteno dažādi virzītāji, pamatojoties uz teritoriālajiem aktīviem, jo skaidrāk redzams, ka LEADER pieeja veicina kopienas identitāti (LAV.I.10).</p>
<p>Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar projektiem, kuri ir ar novatoriskiem elementiem vietējā līmenī.</p>	
<p>Projekti ar novatoriskiem elementiem vietējā līmenī:</p> <p>cik lielā mērā LEADER projekti ir novatoriski vietējā kontekstā?</p>	<p>Uz šo izvērtējuma jautājumu atbildes sniedzamas, izmantojot veiksmes faktoru, kas saistīts ar inovāciju ieviešanu un izplatīšanu VRG teritorijā.</p> <p>LEADER inovācijas princips nodrošina, ka vietējā līmenī tiek īstenotas dažāda veida inovācijas (piemēram, sociālās, tehnoloģiskās, procesa, pakalpojumu). Turklāt tīklošanās un teritoriālās sadarbības princips nozīmē, ka dalība dažādos tīklos un teritoriālās sadarbības projektos var būt iedvesmas avots jaunu ideju radīšanai, kuras savukārt var pārveidot par novatoriskiem projektiem vietējā kontekstā. Tos var apliecināt ar tādu projektu skaitu, kas ir novatoriski vietējā kontekstā (LAV.O.19). Pierādījumi par novatorisku projektu īpatsvara pieaugumu, ko izraisījusi</p>

	LEADER pieeja (LAV.R.16), liecina par uzlabotu LEADER spēju radīt inovāciju vietējā līmenī (LAV.I.11).
Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar ilgtspējīgiem projektiem.	
<p>Ilgospējīgi projekti:</p> <p>cik lielā mērā LEADER projekti dod ilgtspējīgus rezultātus?</p>	<p>Uz šo izvērtējuma jautājumu atbildes sniedzamas, izmantojot veiksmes faktoru, kas saistīts ar projektu rezultātu ilgtspēju.</p> <p>LEADER teritoriālā un augšupējā pieeja veicina projektus, kuru pamatā ir teritoriālie aspekti un vietējās zināšanas un kuriem ir lielāks potenciāls būt ekonomiski, vidiski vai sociāli ilgtspējīgākiem (LAV.O.20). Pierādījumi par projektiem, kuri ir uzlaboti, apspriežoties ar VRG (LAV.R.17), vai kurus vietējie dalībnieki uzskata par ilgtspējīgākiem, jo tajos ņemtas vērā zināšanas par vietējiem apstākļiem (LAV.R.18), var atspoguļot VRG centienus palielināt LEADER finansēto projektu paredzamo ilglaicīgumu un to radīto ietekmi.</p>
Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar projektiem, kuri veicina saiknes starp vietējiem dalībniekiem.	
<p>Projekti, kas veicina saiknes starp vietējiem dalībniekiem:</p> <p>cik lielā mērā LEADER starp dalībniekiem veicina tādas saiknes (piemēram, partnerības, tīklus, kopīgi īstenotus projektus un cita veida sadarbību), kuru bez tās nebūtu?</p>	<p>Uz šo izvērtējuma jautājumu atbildes sniedzamas, izmantojot veiksmes faktoru, kas saistīts ar sadarbības projektu veicināšanu un īstenošanu.</p> <p>LEADER partnerības un daudznozaru princips nodrošina, ka projektu sniegtie ieguvumi tiek izplatīti plašāk, izmantojot partneru tīklus. Integrētās daudznozaru pieejas un sadarbības pareiza piemērošana var veicināt konkrētas un funkcionālas saiknes starp lauku dalībniekiem un radīt sinerģiju projektu līmenī un starp LEADER ieinteresētajām personām, kas iesaistītas dažādos projektos. To atspoguļos lielāks skaits projektu, kas darbojas sinerģijā (LAV.O.21).</p> <p>Jo vairāk tiek īstenoti kopīgi starpnozaru projekti, jo lielāka iespēja, ka LEADER stiprina saiknes starp vietējās kopienas locekļiem/dalībniekiem ar tīkliem, partnerībām, kopīgi īstenotiem projektiem un cita veida sadarbību (LAV.R.19).</p>

Avots: izstrādājis Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai (2024).

7.4. Strukturālas izmaiņas

11. tabula. Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar LEADER spēju radīt strukturālas izmaiņas VRG teritorijā

Kas jāņem vērā, interpretējot rezultātus saistībā ar strukturālām izmaiņām.	
<p>Strukturālas izmaiņas:</p> <p>cik lielā mērā VAS īstenošana, piemērojot LEADER metodi, rada</p>	<p>Uz šo izvērtējuma jautājumu atbildes sniedzamas, izmantojot veiksmes faktoru, kas saistīts ar VAS īstenošanu, izmantojot LEADER metodi. Ar to nosaka, cik lielā mērā VRG teritorijā tiek radītas strukturālas izmaiņas, kas izriet no visu VAS projektu īstenošanas un LEADER metodes kopējās pievienotās vērtības ietekmes.</p> <p>Šajā nolūkā izmanto ietekmes rādītāju LAV.I.12. Šis jautājums attiecas uz ietekmes līmeni, tāpēc piemērots ir tikai ietekmes rādītājs. Ietekmes</p>

<p>strukturālas izmaiņas VRG teritorijā?</p>	<p>rādītājs ar kvalitatīvas aptaujas palīdzību atspoguļo ieinteresēto personu viedokļus par to, cik lielā mērā VRG apvienotie projekti ir devuši ieguldījumu VAS dažādajās dimensijās: ekonomiskajā, sociālajā, vidiskajā/telpiskajā, kā arī transversālajos aspektos. Lai izprastu šā rādītāja rezultātus, vispirms ir svarīgi noteikt, kādas ir konkrētās dimensijas, kuras aptver VAS.</p> <p>Jo lielāka ir šā rādītāja vērtība, jo lielāka ir LEADER pievienotās vērtības komponentu kopējā ietekme, kas rada strukturālas izmaiņas VRG teritorijā, konkrētajās dimensijās, uz kurām attiecas VAS. Atsevišķas atbildes uz aptaujas jautājumiem var arī parādīt, cik lielā mērā LEADER veicina konkrētu veidu strukturālas izmaiņas analizētajā VRG teritorijā.</p> <p>Turklāt papildu informācija, ko sniedz aprakstošā statistika (ja pieejama vietējā/reģionālā līmenī), kura parāda galveno strukturālo izmaiņu tendences/attīstību, piemēram, saistībā ar iedzīvotājiem, nodarbinātību/bezdarbu vai nabadzību/sociālo atstumtību, var palīdzēt sīkāk izvērtēt informāciju, kas iegūta, izmantojot ietekmes rādītāju LAV.I.12.</p> <p>Tomēr, interpretējot rezultātus, jāņem vērā, ka var nebūt viegli noteikt LEADER pievienotās vērtības ieguldījumu kādā no strukturālajām izmaiņām vai ka var būt arī citi intervences faktori.</p>
--	--

Avots: izstrādājis Eiropas palīdzības dienests KLP izvērtēšanai (2024).

EU CAP Network *supported by*

European Evaluation Helpdesk for the CAP
Rue Belliard 12, 1040
Brussels, Belgium
+32 2 808 10 24
evaluation@eucapnetwork.eu

Funded by
the European Union